

#KA DIGTOONAADA XASADKA

U HURID

Waxaan u hibeeyey kitaabkan (Xasadka iska jira) qof kasta oo muslim ah rag iyo dumar

Waxaan Ilaahay uga rajaynayaa inuu aniga iyo iyagaba inaga ilaaliyo khaladaadka

KELMAD KU SOCOTA DAABACADAHA

*الحمد لله رب العالمين الرحمن الرحيم والصلاة والسلام على النبي الكريم محمد بن عبدالله
وعلى آل وصحبه أجمعين*

Waa daabacaada cusub ee kitaabka ka digtoonow xaasidnimada ee uu qoray Sheikh Caydaruus Muxumed Cabdi, iyadoo tiradii hore ay iibsatay.

Waa markii labaad oo ay kharashkeeda ku baxday nin samafale ah oo soo saaray daabacaad uu Ilaahay dartii iyo waalidkiiba ugu deeqay, waxaanan illaahay uga baryaynaa qoraagii iyo ciddii bixisayba inuu ka abaal-mariyo.

Ducada

إلهي إن كانت ذنوبنا قد أخافتنا من عقابك فإن حسن الظن أطمعنا في ثوابك فإن عفوت فمن أولى منك بذلك وإن عذبت فمن أعدت منك هنالك.

إلهي إن كنت لا ترحم إلا المجتهدين فمن للمصرين وإن كنت لا تقبل إلا المخلصين فمن للمخطئين وإن كنت لا تكرم إلا المحسنين فمن للمسيئين؟

إلهي ما أعظم حسرتي أذكر غيري وأنا الغافل!

إلهي إذا دلت السالكين عليك فوصلوا بإذنك ثم بحسن موعظتي إليك أتراك تقبل المدلول وترد الدليل فيا رب أسألك بنور وجهك أن ترزقني الإخلاص وحسن القصد وأن تجعل عملي هذا خالصا لوجهك الكريم. امين

Hordhac

Eebaa mahad leh, waana ku mahadinaynaa, waana u gargaaraynaa, dambi dhaafna waydiisanaynaa, waxaanu ka magan galnay xumaanta nafteena iyo xumaanta camalkayaga, cidduu hanuuniyona ma jiro mid dhumiya, cidduu dhumiyana ma jiro. , wax hanuunin ah ma jiro, waxaan ka marag kacayaa inuusan jirin ilaah kale oo aan Allaah ahayn, oo aan la

wadaagin, waxaana ka marag kacayaa in Muxammad yahay addoonkiisii iyo Rasuulkiisii.

{يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ، وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُمْ مُسْلِمُونَ} ال عمران [١٠٢]

{Kuwa xaqa rumeeyow ka dhawrsada Eebe sidii isaga looga cabsan lahaa.

Hana dhimanina idinkoo Muslim ah mooyee}

Al Cimraan[102]

{يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ

ج بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا} النساء [١]

{Dadow ka dhawrsada Eebihiina idinka abuurey Nafkaliya (Adam) kana abuurey xageeda Haweenaydeeda (xaawa) kana abuurey xagooda rag badan iyo haweenba ka dhawrsada Eebihiina aad wax isku warsataan iyo qaraabada , Eebana wuxuu u yahay korkiina ilaaliye,} Nisa'a [1]

{يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا}

{Kuwa xaqa rumeeyow ka dhawrsada Alle, ku hadlana hadal run ah}

{يُصَلِّحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا}.

{Wuxuu idiin wanaajin doonaa camalkiinna, hana idiin dhaafi dambigiinna, ruuxii adeeca Eebbe iyo Rasuulkiisana waa liibaanay liibaan weyn}.

_Xagga waxa soo socda: Xadiithka ugu run badan waa kitaabka Ilaahay, hanuunkuna waa hanuunka Muxammad naxariis iyo nabad galyo korkiisa ha ahaatee.

Midda ugu xun waa arrimo cusub oo la ikhtiraacay, arrin kasta oo la allifayna waa wax cusub, wax kasta oo cusubna waa baadi, baadi kastana naarta ayay ku jirtaa.

Qof kasta oo daacad ka ah diintiisa Eebbe, wuxuu isku arkaa inuu ku xidhan yahay Qur'aanka iyo Sunnada, qoraha sunnadana waa kan uu sharciga Eebbe ku soo degay oo leh labada qaybood ee Qur'aanka.

Iyo Sunnada.Sidaa darteed, waa Nicmada Eebe korkiisa ha ahaatee inuu ina siiyey Islaamka, inagana yeelay Ehelkeeda, na baray Quraanka iyo Sunnada, taasina waa fadli aad u wayn.

{وَأِنْ تَعَدُّوا نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تُحْصُوهَا }

{Haddaad tirisaan Nicmada Eebbe ma koobi kartaan}

Iyo kitaabkaygan: 《Iska Jir Xasadka》 Waxaan jeclaystay in aan sharaxo waxa qofka muslimka ah uu iska ilaalinayo dabeecadaas xun iyo dabeecada buka iyo waxa uu naftiisa ku fali karo marka uu asiibo xaasidnimo iyo sida uu isaga celin karo si waafaqsan quraanka kariimka ah. Iyo Sunnada. Xasadka waxa uu ka soo baxaa iimaanka daciifka ah, niyad jabka wanaaga, cidhiidhinimada hunguriga iyo xumaanta bakhaylka abuurka Eebbe, ninkii lahaana wuxuu leeyahay dabeecad xun, waxayna ka mid tahay aafuoyinka, waa dhib iyo xumaan wayn, Eebbe kor ahaaye wuxuu yidhi. :

{أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَىٰ مَاءِ آتَهُمُ اللَّهُ مِن فَضْلِهِ، فَقَدْ آتَيْنَا آلَ إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَعَاطَيْنَاهُمْ مُلْكًا عَظِيمًا }

{Mise waxay ku Xasdi Dadka Biyaha Eebe ku Nicmeeyey oo Fadligiisa ah, waxaan Siinay Ehelkii Ibraahiim Kitaab iyo Xigmad, waxaana Siinay Xukun Wayn}.

Walaalaha iimaanka waxaa ku waajib ah qof kasta oo muslim ah inuu ka waantoobo aflagaadada walaalkiisa muslimka ah markuu arko inuu kaga sare maray cilmiga, ganacsiga, warshadaha, amaanta iyo wixii la mid ah, balse ma jirto wax diidmo ah oo ay haweenaydani samaynayso Dadaalka lagu doonayo in lagu gaaro waxa ay dadka kale gaareen, iyadoo la ixtiraamayo kuwa kula tartamaya si nadiif ah, daahirnimada xiriirka iyo tani waa tartan sax ah oo xalaal ah sababtoo ah natiijadu waa dano guud oo Islaamku ku baaqay. Nabigu naxariis iyo nabad galyo korkiisa ha ahaatee wuxuu yidhi: Xasadka: 《Imaan iyo xaasidnimadu kuma wada noolaadaan qalbiga addoonka》 [Al-Nasaa'i waxaa wariyey]...Ilaaha waynna waxaan ka baryayaa liibaan iyo hanuun.

Qoraagu waa: Sheekh Caydaruus Muxummad

#QEEXIDA_XASADKA

Caalimka Axmed bin Al-Muqri waxa uu ku yidhi kitaabkiisa “ Laambada Iftiinka”

«Xaasid:- Nicmada ayaan ugu Xasday, Barakadana waxaan ugu Xasday Xasadka Furitaanka Dambiga in ka badan Fadhiidnimadeeda, oo waxa ay gaartaa tan labaad oo kaligeed iyo macno ahaan haddii aad la nacdo oo aad jeceshahay. Si ay uga tagto isaga. Xagga xaasidnimada geesnimada iyo wax la mid ah, waa nicmo, oo ay ku jirto macnaha amakaag, kumana jirto in la jeclaado in taas laga saaro qofka la xasday, hadduu rabona waa qaybta koowaad waana iyada. Waa mamnuuc» . Zainul Diin Muxammad waxa uu Abuu Bakar Al-Raazi ku yiri kitaabkiisa “Mukhtaar Al-Sihah” waxa uu yiri: “Xasadku waxa uu jecel yahay in barakada qofka laga xaasiyo ay meesha ka baxdo”.

Al-Akhfash wuxuu yiri:- Qaarkoodna waxay dhaheen: “Wuxuu ku Xaasiday jabka”, “Xaasid laba furin”, “Xaasidnimadiisa” iyo “Xaasadka Shayga” iyo “Xaasid Shayga” oo macneheedu yahay. “Dadkuna way ka masayreen isaga,”

Ibnu Rajab-Alle ha u naxariistee- waxa uu yidhi:- Xasadku waxa uu salka ku hayaa dabeecadda bani’aadamka, taas oo ah in qofku uu neceb yahay in qof la mid ah uu ka dhaaf wax kasta , intaas ka dib dadku waxa ay u kala baxaan kooxo. Waxaa ka mid ah kuwa doonaya inay nicmada ka saaraan qofka xaasidka ah iyagoo ku xad gudbaya hadal iyo falba, waxaana ka mid ah kuwo doonaya inay arrintaas u wareejiyaan naftiisa, waxaana ka mid ah kuwo doonaya inay nicmada ka fogeeyaan

kuwa xaasidka ah oon ka leexin. Iyagaa u xun oo u xun, taasina waa xaasidnimada la canaanto ee xaaraanta ah.

قال الله تعالى:

{وَلَا تَتَمَنَّوْا مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهِ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ لِّلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا اكْتَسَبُوا وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِّمَّا اكْتَسَبْنَ وَسئَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا}

Ilaahay wuxuu yidhi:

{Ha ku damcina wuxuu Eebe qaarkiin ka siiyey qaarka kale, Raggu waxay mudan qayb waxay kasbadeen, Haweenkuna waxay leeyihiin qayb waxay kasbadeen, Eebana Fadligiisa weydiista, Eebana waa wax walba. Ogaanshaha}.

Xasadku waa qayb ka mid ah akhlaaqda ruuxa hooseeya ee go'ay ee aan wanaag jeclayn, dullidiisa awgeed, waxa uu ka masayraa dadka kale ee ku kasbaday wanaag, akhlaaq, ammaan iyo wanaag, waxa ay jeceshahay in nimcada laga fogeeyo qofka xaasidka ah, sida. Ilaahay kor ahaaye wuxuu yidhi:

{وَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ كَمَا كَفَرُوا فَتَكُونُونَ سَوَاءً..} النساء: ٨٩

{Waxay jeclaan lahaayeen inaad u gaalowdaan siday u gaaloobeen ood la mid noqotaan.}Al_nisaa: 89

Qofka xaasidka ah ee nimco la'aantu waa u halgamaa wanaagga, maxaa yeelay wuxuu rabaa kuwa isaga la mid ah oo daciif ah.

***

#SIDEE BUU XASADKU U DHACAA !?

Xaasidnimadu waxay ka dhex dhacdaa asxaabta Walaalo, qaraabo, mid guud iyo mid gaar ahba, maxaa yeelay waxaa jira asbaabaha xasadka.

Abuu Xamiid-Alle ha u naxariistee- wuxuu yiri:- Waxaad ogaataa in xaasidnimadu ay ku badato qoom ay ku dhex jiraan sababo badan oo xasadka u horseedaya, sababahaasna ay ku bataan shucuubta ay ku midaysan yihiin xiriirrada oo ay ku shiraan. Waraaqaha iyo arrimaha ka wada hadlaan, Haddii midkood uu saaxiibkii kaga duwanaado mid ka mid ah ujeedooyinka, dabeecaddiisu waa ka fogaatay oo runta ayaa qalbigiisa ku jirta, markaas wuxuu rabaa inuu quudhsado oo ku kibriyo oo uu ka abaal-mariyo gef uu ujeeddo iyo ujeedo ka leeyahay. Necbahay inuu awoodo inuu helo barakada u horseedaysa inuu gaadho ujeedooyinkiisa.

Tiro ka mid ah sababahan ayaa isku mid ah: Haddaan laba magaalo oo kala fog la isku xidhin laba qof oo kala jooga ma jirto cadaawad ka dhaxaysa, laba magaalona sidaas oo kale.

Haa, haddii ay ku kulmaan guri, suuq, dugsi ama masaajid, iyagoo ku heshiiyey hadafyo ay ujeedooyinkoodu iska hor imanayaan, markaas khilaaf iyo nacayb ayaa ka dhasha is-diiddan, waxaana ka dhasha waxyaalaha kale ee xaasidnimada keena. , waxaynu aragnaa caalimkii oo ka masayray caalimkii intuu cibaadaysan lahaa, kii cibaadaysanayayna ka masayray caalimkii.

Ganacsatadu waxay ka masayraan baayacmushtarka, halkii kabo-balaha ka masayri jiray kobolaha, kumana masayrto dhar-xidhaha, sabab kale oo aan ahayn la kulanka farsamada mooyaane, ninku walaalkii iyo ina-adeerkii wuu ka hinaasa shisheeyaha, gabadguna way ka masaysataa iyada. Islaanta iyo gabadha ninkeeda in ka badan ayay ka masayrtay ninka hooyadii iyo gabadhiisa. Geesigu qofka geesiga ah wuu ka masayraa, adduunyadana ha ka masayrin, waayo hadafkiisu waa in lagu xasuusto geesinimadiisa oo uu caan ku ahaado, sifadaasna waa mid gaar ah. Caalimku dartiis ulama tartamo, sidaas oo kale wuu xaasidiyaa caalimka laakiin ma xaasidyo geesiga, dabadeed daacigu waxa uu ka masayray daaciga in ka badan sidii uu uga masayray sharci-yaqaanka iyo dhakhtarka, maxaa yeelay.

Loolanka u dhaxeeya hal ujeedo ayaa ah mid gaar ah, qolooyinkan xaasidiinta ah asalkoodu waa cadaawad, halka ay ka soo jeedaan cadaawadu waa loolanka ka dhexeeya hal ujeedo, markaa xasadka dhexdooda ah ayaa sii kordha, ilaahay ayaan ka magan galnay ceeb iyo halaag.

***

#SABABAHA_IYO_MUUIJINTA_XASADKA

- 1: Col iyo nacayb
- 2: Duqnimo
- 3: Xoojinta
- 4: Layaab
- 5: Cabsida Laga soo bilaabo gool la'aanta
- 6: Hoggaaminta jacaylka Sharaf buu naftiisa u raadsanayaa
- 7: Xumaanta nafta iyo wanaag la'aanta ay ku hayso addoomada Eebbe weyne.

Colnimada iyo nacaybku waxa ay ka mid yihiin waxyaalaha ugu daran ee xasadka keena,waayo qof kasta oo uu qof wax yeelo ama khilaaf si kasta ha ahaatee qalbigiisu wuu necebyahay,waa lagu imtixaamaa, nacaybkuna waxa uu ku dhex milmay naftiisa.

Neceybku wuxuu u baahan yahay dawo iyo aargoosi, haddii qofka naftiisa neceb uu awoodi waayo inuu naftiisa bogsado, wuxuu jeclaan lahaa waqti uu ku bogsiiyo, lagana yaabo inay taasi hoos u dhigto sharaftii uu ku lahaa Ilaaha weyn ee hortiiisa. Si kasta oo dhib ku dhaco cadowgiisa wuu ku farxaa oo u maleeyaa inay tahay ajar Eebbe kaga helay nacaybka uu u qabo iyo inay isaga dartiis u tahay, si kasta oo barako ku dhaco cadowgiisana waxay ku noqotaa masiibo illeen. Waa arrin ka soo horjeedda rabitaankiisa, waana midda uu Eebbe kor ahaaye ku sifeeyey gaalada – waxaan ula jeedaa xaasidnimo iyo cadaawad – markuu Eebbe kor ahaaye yidhi;

{هَآئِنْتُمْ اُولَآءِ نَحْبُونَهُمْ وَلَا يُحِبُّونَكُمْ وَتُؤْمِنُونَ بِالْكِتَابِ كُلِّهِ وَإِذَا لَفُوقُمْ قَالُوا ءَآمَنَّا وَإِذَا خَلُّوا عَضُّوا عَلَيْكُمُ الْاَنَامِلَ مِنَ الْعِغِظِ قُلْ مُؤْتُوا بِعَيْظِكُمْ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيْمٌ بِذَاتِ الصُّدُوْرِ} ال عمران ١١٩

{Waad jeceshihiin iyagiina idinma jecla, waxaadna rumaynaysaan kitaabka dhammaantiis, markay idinla kulmaanna waxay dhahaan waan rumaynay, markay kali ahaantana waxay idinku qaniinaa faraha hadalka, waxaad dhahdaa ku dhinta cadhadaada, Eebana waa ogyahay waxa laabta ku jira}.Al-cimraan 119

Alle wuxuu yidhi Sw:

{إِنْ تَمَسَّكُمْ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ وَإِنْ تُصِيبْكُمْ سَيِّئَةٌ يَفْرَحُوا بِهَا وَإِنْ تَصِيرُوا وَتَتَّقُوا لَا يَضُرُّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ}ال عمران ١٢٠

{Hadduu wanaag ku taabto wuu idin dhibi, hadduu xumaan idiin taabtona way ku farxaan, haddaad samirtaan oo aad ka cabsataan waxba idinkama dhibayo dhagartoodu waxba, Eebbana waa camal fali. Agagaarka}Al-cimaraan 120

*Xagga kibirka: waa in la cuskado in qof kale la koryeelo maqaamkiisa, aqoontiisa iyo maalkiisa, haddii qof isaga la mid ah uu maamul ama aqoon ama lacag helo, wuxuu ka baqayaa inuu ku kibriyo, wuuna samaynayaa. In aanu isla waynida ku dhaqmin, mana ogola in uu iska dul qaado isla waynidiisa iyo faankiisa, mana aha in uu isla waynida uu hiigsanayo, balse hadafkiisu waa in uu iska fogeeyo isla waynidiisa, waayo waxa uu aqbalay sinnaanshaha, tusaale ahaan, laakiin isaga kuma qanacsana sarrayntu, waana ta ay dadka qaar ku dhacaan, Ilaahay ha soo hanuuniyo, iyagoo tusinaya xaasidnimada ay u qabaan kuwa asaagooda ah ee iyaga ka sarreeya, cudur quluubtooda ku jira awgeed.

Sheekh Al-Islaam Ibnu Taymiyah-Alle ha u naxariistee- waxa uu yidhi:- Xasadku waa cudur ku dhaca nafta, waana cudur aad u daran, dad yarna waa ka badbaadeen. Sidaa darteed ayaa loo yidhi: “Qofka xumaantu wuu muujiyaa, kii deeqsiguna wuu qariyaa”. Ilaa uu yiri Alle ha u naxariistee: “Qofkii naftiisa ku hela xaasidnimo iyo Hinaaseba waa inuu ka dhawrsadaa oo ku sabra, illeen isaga qudhiisu wuu nacayaa, dad badan oo diinta haystaa ma xaasidaan”.

*Xagga isla weynida: wuxuu ka sheegay, in dabeecaddiisa ay ku jirto in la is weyneeyo oo la dhayalsado, lagana yaabo in lagu sharfo inuu la mid noqdo ama laga sarreeyo, sidaas darteed uu dib ugu noqdo isla weynida iyo isla weynida. Gaaladii badankoodu way ka masayreen Rasuulka (scw) markay yiraahdeen; “Sidee wiil agoon ah noogu soo

dhawaada? Sideen madaxa hoos u dhigi karnaa?” Waxay yiraahdeen, sidii Eebbe u sheegay.

{وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ هَذَا الْقُرْآنُ عَلَى رَجُلٍ مِّنَ الْقَرْيَتَيْنِ عَظِيمٍ}

{ Waxayna dheheen, “Haddii aan Quraankan lagu soo dejin nin weyn oo labada magaalo ah}.

“Markaasay aayadaha ka jawaabeen ayagu”

{أَهُمْ يَفْسِمُونَ رَحْمَتَ رَبِّكَ نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ مَّعِشَتَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا

{وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ}

{Ma Naxariista Eebahaa bay kala qaybin, waxaana ku kala qaybinnay dhexdooda waxa nolosha adduunyo ah, Waxaana ka koryeelay qaarkood qaarka kale darajooyin}.

*وأما تعجب: كما أخبر الله تعالى عن الأمم السالفة إذا قالوا:

{ مَا أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا } وَقَالُوا {أَنْوَمُنْ لِبَشَرٍ مِّثْلَنَا}

*Cajiibkiina: siduu Ilaahay Subxaanahu Wa Tacaalaa uga sheekeeyay ummadihii hore markay yiraahdeen:

{Ma tihid waxaan Basharka nala mid ah ahayn}, waxayna dheheen: {Ma waxaan Rumaynaynaa Basharka nala mid ah}.

*Waxay la yaabeen in dadka iyaga oo kale ah ay kasbadaan darajo farriin ah, waxyi iyo u dhawaanshiyaha Eebbe kor ahaaye, markaasay ku xasdi jireen oo ay jeclaayeen in nabinimada laga fogeeyo, iyagoo ka baqaya in qof iyaga oo kale ah khalqiga ku jiro. Iyagaa ka door biday, waana ta keentay in aynu aragno qaar xaasid ah oo u hanqal taagaya in nimcada laga saaro kuwa xaasidka ah, taasna waxaa sabab u ah in ay la yaaban yihiin in ay arkaan kuwa lagu xasday lacag, haybad, cilmi iyo wanaagba, Alle ayaan ka magan galnay. Niyad jab.

Xaasidka iyo daalimiinta ayaa cidhiidhi ku jira

Kuwa isaga arkaya waxay u haystaan inuu dulman yahay oo uu leeyahay maskax joogto ah oo soo bandhigta waxa qarsoon

*SIDA CABSIDA YAA DHALIYEY UJEEDOOYINKA

Middaani waxay khusaysaa dadka hal hadaf ku tartamaya, haddii uu qof saaxiibkiis ugu masayro nimco kasta oo ka caawinaysa inuu kaligiis ka noqdo yoolkiisa, waxaana ka mid ah xaasidnimada xaasaska marka ay ku tartamayaan hadafka guurka.

Walaalayaal waxay ku maseerayaan tartanka maqaam kasbashada qalbiga waalidiintooda si ay u gaaraan himilooyinka sharafta iyo hantida, sidoo kale labada arday waxay ka masayraan hal macalin si uu maqaam uga helo qalbiga macalinka , waxayna ka masayraan qoomamada boqorka iyo akhlaaqdiisa si uu maqaam ugu gaaro qalbigiisa si uu ula xiriiro isaga.

Lacag iyo sharaf, iyo sidoo kale xaasidnimada laba wadaad oo ku tartamaya dadka hal magaalo haddii hadafkoodu yahay inay lacag ku helaan iyaga oo aqbalaya. Sidoo kale, waxaad ka maseeraysaa labada adduun ee ku soo ururay koox culumo ah oo meel cidlo ah ku xidhan, iyadoo mid kastaaba uu mansab ka raadiyo qalbigiisa si uu yoolkiisa u gaadho.

Halkaa marka ay marayso waxa aan ka qoomamaynayaa xaalka dadka qaarkii oo hamigoodu ahaa mid aduunyada ku xidhxidhan oo ay kula tartameen asaagood, oo ay ku dhaceen xaasidnimo, ilaahay ayaan ka magan galnay niyad jab,

Hadaba “Ku samir dhagarta xaasidnimada, waayo haddaad samirsato dabku wax uu cuno wuu gubi doonaa”.

Mucaawiyah Ilaahay haka raalli noqdee wuxuu yidhi; “Ma jiro wax ka xaq ah natiijada xumaanta oo aan ahayn xaasidnimo, waxay dishaa kuwa xaasidka ah ka hor inta uusan gaarin kan xasdan.”

*Xagga hoggaanka iyo raadinta sharafta naftiisa: Hadaf la’aantiis la gaadhin waxa ay la mid tahay nin doonaya in uu ka indho la’aado fanka fanka, marka uu ka bato jacaylka ammaanta oo ay ka cadhaysiiso waxa uu ku ammaanayo in uu mar uun yahay , Fankiisa waa mid gaar u ah oo aan la sinnayn, haddii uu qof la mid ah ka maqli lahaa adduunka ugu fog, wuu ka xumaan lahaa arrintaas, wuuna jeclaan lahaa geeridiisa ama in Nicmada laga qaado “suuliyo”. Waxaan sheegay in taasi ay ugu wacan tahay naftiisa xun iyo dhaqankiisa canaanta ah ee uu ku dhibaateynayo dadka kale ee asaagiisa ah iyadoo ay ugu wacan tahay darxumada uu ka qabo wanaagga uu Eebbe siiyey.

Hadday igu hinaasaan, markaas anigu la mid ma ahi iyaga oo ku dhex jira dadkii iga horreeyey Dadkii wanaagga lahaa waxay noqdeen xaasid, markaa waa aniga iyo kooda iyo waxa igu jira iyo waxa ku jira Inta badan annaga ayaa u dhimatay anagoo ka careysan wixii ay heleen

*Xagga xumaanta nafta iyo wanaag la'aanta ay ku hayso addoomada Eebbe kor ahaaye:- Waxaad helaysaa qof aan ku hawlanayn hoggaamin, isla weyni iyo lacag raadis, hadduu u sheego xaaladda wanaagsan ee addoonka Eebbe ku sugan yahay. Wixii Eebbe ugu deeqay way ku adkaanaysaa, hadduu ku sifeeyo qaska dadka, ka jeedkooda, fashilinta hadafkooda, iyo khalkhalgelinta noloshooda, wuu ku farxaa, waligiisna ma jiro. Jecel inuu wax quudiyo dadka kale oo uu addoomadiisa ku bakhaylo sidii iyagoo ka qaadanaya hantidiisa ee khasaa'inta.

Waxaan ku idhi: Tani waxay ku dhacdaa dadka qaar qalbigoodu buko, markay la kulmaan dhib, xishood, barako nacayb.

Taas oo uu Eebbe ku mannaystay cid kale, markaasay u hanqal taagayaan inay nicmada ka saaraan kuwa ay xasdeen , taasna way u hanqal-taagayaan oo ay ku dadaalaan sidii ay uga saari lahaayeen.

Muxammad Al-Warraaq Allaha u naxariistee wuxuu yiri:

Naftayda waan ka raalli noqday dadka oo dhan waxaan ka ahayn kuwa xaasidka ah, illeen waa cadawgayga, wax dambi ah kuma lihi isaga oo aan ogahay inaan tusi doono naxariista Eebaha Raxmaan ah mooyee, wax uu kaga farxiyona ma jiro, dullinimada iyo luminta. Maalkayga iyo carrabka haynteyda .

Xikmad ayaa tidhi: 《Ma Rumayn Dulmi, mana Dumiyo Xijaabka Xasadka, waxaana sabab u ah Ruuxa Xaasidka ah inuu kugu Madax-adaygo, Eebana waa Dulmi diid Addoomadiisa, Eebihiisna wuu Caasiyaa, Nicmada Eebe wuxuu u arkaa Aargoosi, waxa u kordhaana waa Xasad. , caddaaladdiisuna waa xaqdarro, Dadku shuruud baa ku sugan, oo xaalad buu leeyahay, habeenkii ma nasto, ma hurdo, waa hunguri weyn yahay, noloshuna waxba uma tarto, naxariista Eebbe korkiisa ha ahaatee waa la quudhsadaa, waxa uu qaddarayna ku qanacsanayn. Ku dhacay, cadhadiisu ma qaboojiso, jirrabadiisuna ma nabad gasho,

haddaad la saaxiibto oo uu ka tago, haddaad la timaaddona wuu ku gooyn doonaa, haddaad cadaadinaysona wuu kaa horreeyaa.

***

#AAFADA_XASADKA

Ogow xaasidku waxa uu leeyahay xumaan badan oo ay ka mid yihiin:

Midda kowaad: *adeecida iyo camalka suuban oo la xumeeyo.*

Midda labaad: *waxay keentaa in la galo dunuubta, dembiyada iyo waxyeelada dadka kale.*

Saddexaad: *Daal, walaac, iyo qalbi jab*

Afar: *Diidmada Garsoorka ama xukunka ilaahay*

Shanaad: *Hoos u dhaca maqaamkiisa.*

Lixaad: *Dadka qaar baa neceb isaga abuurkisa.*

Todobaad: *waayid iyo hoos u dhac.*

Sideed: *Indho la'aanta wadnaha {Qalbiga}.*

Sagaalaad: *Gelida Naarta.*

[Aafada kowaad: adeecida iyo camalka suuban oo la xumeeyo]:-

Xasadku wuxuu u cunaa camalka wanaagsan sida uu dabku xaabada u cuna, waxaana ka mid ah in Eebbe weyne uu ka cadhaysiiyo mucaaradnimadiisa oo uu dembi ku helo caasinimada, qofka xaasidka ahna kuma qanco waxa Eebbe qaddaray.

Xadiithka uu Ibnu Maajah ka weriyey Anas, Ilaahay haka raalli noqdee, waxaa lagu sheegay in Rasuulku (scw) uu yidhi; «Xasadku waxa uu u cunaa camalka wanaagsan sida uu dabku xaabada u cuno, sadaqaduna dembigu way u demisaa sida biyuhu dabka u damiyaan, salaadduna waa nuurka mu'minka, soonkuna waa gaashaan naarta laga galo.” Daciif ah.]

Imaam Al-Bazzar wuxuu ka wariyay Sanaa Jaid, Al-Bayhaqi iyo kuwo kaleba Al-Zubeyr, Ilaahay haka raalli noqdee, inuu Rasuulku (scw) yiri:

« Waxaa kugu soo degay cudurkii quruumaha kaa horreeya, xaasidnimo iyo nacayb. Nacaybku waa kan timaha ka baxa, aniguse odhan maayo timaha way ka baxdaa ee waxay ka saartaa diinta» .

[Aafada labaad: Waxay keentaa in la galo dunuubta danbiyada iyo wax yeelada dadka kale-:]

Shaki kuma jiro in xaasidnimadu ay tahay waddo horseedda in xumaan kasta la sameeyo, waayo waa dembigii ugu horreeyay ee Eebbe jannada lagu caasiyo, taasoo la macno ah xaasidnimada Shaydaanka la inkaarnaa ee Aabihii Adam Calayhi Salaam, Dembigii ugu horreeyey ee Eebbe dhulka laga caasiyey waxay ka dhigan tahay ina Aadan ka masayray walaalkii ilaa uu ka dilay,

Bal u fiirsada sida uu xaasidku u horseeday inuu dilo, iyadoo laga yaabo inay u horseeddo qofkii lahaa garaacis iyo habaar Iyo inkaarta, tooreyda, lagana yaabo in naf, naf iyo maalba lagu weeraro, xanta, maalka iyo aflagaadada, iyo dembiyada iyo karaahiyada, waayo qofka xaasidka ahi waa naf xun.

Qofka la xasdey waa la dulmay oo wuu ka murugaysan yahay in kuwa u arka in la dulmay ay u haystaan inuu naftiisa ku waarayo, oo wixii qarsoonaa laga soo saaro.

Imaam Al-Mawardi-Alle ha u naxariistee- wuxuu yiri:- Haddii aan xaasidnimada la cambaareyn waxaan ka ahayn in ay tahay dabecad xun oo u jeedda ehelka iyo qaraabada oo ku kooban kuwa isku dhex milmay, markaas oo ay noqdaan. Daacadnimadu waxay noqon lahayd deeqsi iyo in laga nabad galo faa'iido, haddaba bal ka waran markuu nafta wax u dhimo, cadawguna uu madax adaygo, heer uu gaadhsiiyo in uu saaxiibkii dhib u horseedo isagoon xumaan jirin? Dhibaato loo geystay Midka la xasdaey.

Waxaana lagu yidhi: Calaamooyinka xasadka waxaa ka mid ah inuu ku faano marka uu joogo, markuu maqan yahayna uu wax ka sheego, hadduu dhib ku dhaqona uu ku farxo, waxay ku dhawaaqayeen. Cadaw kasta oo aad rajaynaysaan inaad disho marka laga reebo cadawga kuwa idin neceb sida xasadka.

[Aafada saddexaad: daal, welwel, iyo qalbi jab]:-

Ka daa qofka xasdan iyo dhibka uu la kulmayo, Jooji lolka dabka ee jidhkiisa, Qofka xaasidka ah haddaad eedayso waad ka xanaajinaysaa, Hadduu iska aamuso, gacantiisa ayaan ku cadaabinayaa.

Al-Asmaci waxay tiri: “Waxaan maqlay nin reer baadiyaha ah oo leh: weligay ma arag mid dulmi badan oo la mid ah kan xaasidka ah.” Murugo lama huraan ah, neef joogto ah, maskax wareegaysa, iyo qalbi jab aan dhammaanayn.

Rag xikmad badan ayaa yiri: «Waxaa kugu filan qofka xaasidka ah inuu murugoodo markaad faraxsan tahay» .

Qaar baa yiri: «Qofka xaasidka ah caloolxumadiisa ma darto, qalbigiisuna nasasho ma helo, naftuna ma nasato.

Waxaad ku xasili doontaa, cadhadiisuna ma dejinayso, balaayadiisana laguma qasbi doono, qofna shaqadiisa ma oggola, cidna ma oggola, mid isaga oo kale ah oo xaasid ah mooyee, Eebihisna wuu ka cadhooday. , mana arki doontid qof xaasid ah oo aan dhib iyo murugo ahayn» .

[Aafada afraad: Diidmada xukunka Ilaahay]:-

Taas macneheedu waxa weeye in qofka xaasidka ahi uu yidhi: Rabbiyow, isagaan ka mudanahy nimcada. Uma arko xukunka Eebbe mid xaq ah, ama nimcooyinka dadka mid mudan.

C/Ilaahi bin Al-Muctas wuxuu yiri: «Qofka xaasidka ah wuxuu u caroodaa qofka aan wax xumaan ah sameyn, wuxuuna ka bakhaylaa wuxuusan haysan, wuxuuna raadiyaa wax uusan heli karin» .

Waa ta keentay in nicmada ay xaasidnimadu ka dhergin wax aan ka ahayn inay meesha ka baxdo, haddaad aragto waxaad arkaysaa isagoo murugaysan oo ka soo horjeeda qadarka Eebbe iyo qaddarkiisa, wuxuu jecel yahay xumaanta xataa hadday gacantiisa ku jirto inuu iska qaado. Nimcada walaalkii iyo inuu ka dhigo mid faqiir ah oo rafaaday, sharaftii la dullay, waxna akhriyin aqoon, jaahilna cilmi ka dib.

Saasaana ku Jahaadi Xaasidka, Eebana wuxuu ku Takhasusay naxariistiisa Cidduu Doono.

Waxa lagu yidhi Xadiithka Kariimka ah: «Qofka xaasidka ah waa cadowga nicmadayda, kuma qanacsana xukunkayga, kuma qanacsana dhaartii aan u qaybiyey addoommadayda »

*Ilaahay baan ku dhaartaye, wuxuu yidhi:

Xaasidow u hoggaansama Eebahaa, hana diidin wuxuu Eebbe doonayo,

Risqigu waa la qaybsadaa, wax hore u soo maray mooyee, cid ku roon ama u baahan ma jirto,

Hadduu Eebbe nimcadiisa ugu deeqo addoon, waxaad doonto qaado oo u wakiisho,

Ogowna in Eebbe gartiisa ku qumman yahay, haduu xanaaqo iyo hadduu raalli ka yahayba.

*Mansuur Al-Faqiih wuxuu yiri:

Ha u sheegin kuwa iga hinaasay.

Ma garanaysaa cidda dhaqan xumada samaysay?

Ilaah baan ku xanaajiyey xukunkiisa,

Haddaad iga qancin weydo waxaan ku bixiyo

Qofka xaasidka ahi waxa uu jecel yahay in dadka barakeysan laga waayo oo ay bogsadaan bigsasho kale mahee waxa uu raba nimcnada inay kansuusho

Ma jirto meel ay ku nool yihiin, hoy la'aan iyo dad la'aan, tanina waxay ka mid tahay calaamadaha lagu garto dhallinta iyo nacaybka qotoda dheer ee naftu ku bukoonayso xaasidnimo, dad badan oo naftoodu u bukoon tahay xanuunkan ma helaan raaxo....

Ilaa Hadday qasmaan ama fasahadiyaan

Ilaahay waxaan ka magan galnay inuu sabab u noqdo dhibka mid ka mid ah addoomadiisa muslimka ah.

[Dhaawaca shanaad iyo lixaad: Hoos-u-dhac ku yimi meeqaamkiisa iyo qaar ka mid ah abuuristiisu nacaybka isaga]:-

*Shaki kuma jiro in haddii ay dadku u nacaan qofka xaasidka ah dhibkiisa iyo xaasidnimadiisa darteed ay hoos u dhacayso maqaamkii uu dadka ku dhex lahaa.

Waxa ay noqotay khilaaf ay neceb yihiin oo aanay aqoon u lahayn, waayo dabciga bini'aadamka waxa uu jecel yahay oo la qabsanayaa kuwa wanaagga u sameeya oo uu neceb yahay kuwa xumaanta u samaynaya.

Xasadku waa dambiga ugu daran, taasina waxay ku abuurtaa kala fogaansho isaga iyo uunka dhexdooda, sababtoo ah waxay la

wadaagtaa shaydaanka iyo inta badan gaalada rabitaankooda inay musiiibo ku dhacdo mu'iniinta.

Nicmada oo meesha ka baxda, kuwaasna waa shay xun oo nafta ku jira, ka tirtir camalka wanaagsan sida habeenku maalinta u tirtiro.

Ibnu Abii Al-Dunya wuxuu yidhi: “Waxaa la ii sheegay Cumar Binu Daar, ALLE ha u naxariistee, inuu yidhi: 《Ilaahayow ruuxii doona in nala dhibo, ka kaafi mid kaa mid ah. Xukunka aad rabto, ha ahaato toobad ama gargaar》 .

[Aafada toddobaad: waayid iyo hoos u dhac:] :-

*Taasina waa aafada marka qofka wanaagga laga waayo oo naftiisa iyo baahidiisa dayaco.

Xaasidnimadu waa dharkiisa, oo xasilloonaanta qalbiga ayaa laga deyriyaa, oo kuwa kale ayaa dayacan, mar kasta oo uu dhaqaaqona wuu dhacaa, Dib-u-dhaciisu waa badan yahay. Isagaa is gubay oo lagu jidhdilay.

Al-Xasan Cali Binu Muxamed Al-Mawardi-Alle ha u naxariistee- wuxuu yiri:- Kuwa xaasidka ah: 《Damac baa ka fogeeyey yoolkiisii , oo damac-xumaantu waxa ay u horseeday in uu hiigsado , waxa lagu imtixaamay dabeecad xun , waxa ka xoog batay dabeecad canaaneeed , ilaa uu hinaaso soo ifbaxday , cidhiidhigiisiina ka batay 》 Ilaahay baan ka magan galnay diif, nacayb iyo niyad jab.

[Aafada sideedaad: indho la'aanta wadnaha].:-

Xasadka iyo (Basiiradu) waa laba iska soo horjeeda oo aan qalbiga ku kulmin sida biyaha iyo dabku aanay isula iman, Qalbiga waxaa iftiimaya rumaysadka iyo addeecidda, laakiin xaasidnimada qalbigu waa madoobaadaa oo wuu engegaa, sidaas daraaddeed kii lahaa wuu diidaa inuu xumaanta ka hadlo oo wanaagga diido.

Suleymaan Al-Taimi – Allah ha u naxariistee – wuxuu yiri: «Xasadku waxa uu daciifiyaa yaqiinka, indhahana wuu soo jeediyaa, welwelkana wuu kordhiyaa» .

Ibnul Qayyim Allaha u naxariistee wuxuu yidhi: « Ma jiro addoon lagu haleelo cadaab ka weyn qalbi engegnaanta iyo ka fogaanshaha Eebbe» .

- *Naarta waxaa loo abuuray inay dhalaaliso quluubta adag.
- *Erayga ugu fog ee xagga Eebbe ka yimid waa qalbi qallafsan.
- *Qalbigu hadduu engego, ishu way qallashaa.
- *Qofkii qalbigiisa daahirnimo ka doonaya, Ilaahay ha ku sammeeyo rabitaankiisa.
- * Quluubta ku dhaggan rabitaankooda waa ka xishoon xagga Eebbe ilaa xadka ay ku xiran yihiin, quluubtuna waa weelka Eebbe ee dhulka ku sugan, sidaas darteed kuwa ugu jilicsan, ugu adag, ugu daahirsanna waa kuwa ugu jecel xaggiisa.

Xasadku waa dabeecad xaasidnimo ah, xidhid kasta oo uu go'ay, intee jeclaaday oo jeexjeexay, iyo inta qalbi ee uu dulmay ee uu qallafsan yahay, taasina waa sababta ay culimadu u arkaan xaasidnimada mid ka mid ah akhlaaqda qarsoon, Ilaahayna waxaan ka magan galnay dambiga, labadaba. Muuqda iyo midka qarsoon.

[Aafada sagaalaad: gelitaanka cadaabta].

Tani waxay caddayn u tahay darnaanta xaasidnimada Quruxdiisa xun darteedna Eebbe kor ahaaye wuxuu yidhi;

{أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَىٰ مَاءِ آتَهُمُ اللَّهُ مِن فَضْلِهِ، فَقَدْ آتَيْنَا آلَ إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَعَاتَيْنَاهُم مَّلَكًا عَظِيمًا}.

{ Mise waxay ku Xasdi Dadka Biyaha Eebe ku Nicmeeyey oo Fadligiisa ah, waxaan Siinay Ehelkii Ibraahiim Kitaab iyo Xigmad, waxaana Siinay Xukun Wayn}.

{ فَمِنْهُمْ مَنْ ءَامَنَ بِهِ، وَمِنْهُمْ مَنْ صَدَّ عَنْهُ وَكَفَىٰ بِجَهَنَّمَ سَعِيرًا }.

{ Waxaa ka mid ahaa kuwii rumeeyey, waxaa ka mid ahaa kuwo ka jeedsaday, waxaana ugu filan naarta Jahannamo}.

Markaa buu yidhi:

فقوله: (وَكَفَىٰ بِجَهَنَّمَ سَعِيرًا)

(Oo waxaa ku filan Naarta Jahannamo).

021-047 Waxaa ku filan cadaabka Jahannamo iyo ololkeeda waxaa loogu darbay cadaab daran, hadduusan cadaabku korkooda ku dhicin.

Rasuulku (scw) wuxuu yidhi; «Qofkii qalbigiisa ku leeyahay miisaanka kibirka jannada ma galo» .

Xasadku waa mid ka dhasha isla waynida, diinteenuna way diiday kibirka iyo dhibka dadka Ilaahay kor ahaaye wuxuu yidhi:

{وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بَغَيْرِ مَا اكْتَسَبُوا فَقَدِ احْتَمَلُوا بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُّبِينًا}

{Kuwa dhiba Mu'miniinta Rag iyo Haween Mu'minaad ah waxay kasbadeen mooyee, waxay u samreen Been abuurasho iyo Dambi cad}.

Si kastaba ha ahaatee, haddii xaasidku ka towbad keeno oo uu ka tago xaasidnimada, markaas Ilaahay wuxuu u ballan qaaday in ciddii u toobad keenta uu u toobad keeni doono, Waxa laga yaabaa in waxa aad sheegtay xumaanta iyo dhibka uu leeyahay xaasidku in ay tahay ta ku kallifaysa in uu ka fogaado xaasidnimada oo uu iska ilaaliyo.

***

*#MIYAYDAAN MARAG KA NOQON XUMAANTA XASADKA

{ وَلَا تَتَمَنَّوْا مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهِ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا كَتَبْنَا لِلنِّسَاءِ وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِّمَّا كَتَبْنَا لِلرِّجَالِ وَاسْتَأْذِنُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا }

{Ha damcina wuxuu Eebe qaarkiin ka siiyey Qaarka kale, Raggu waxay kasbadeen Qayb, Haweenkuna waxay kasbadeen Qayb, waxayna kasbadeen Qayb, Eebana Fadligiisa waydii, Eebana wax walba waa ogyahay}.

*Wuxuu dhahay Eebbe kor ahaaye:-

{ وَكَذَلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُم بِبَعْضٍ لِيَقُولُوا أَهَؤُلَاءِ مَنَ اللَّهُ عَلَيْهِم مِّن بَيْنِنَا أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِالشَّاكِرِينَ }

{ Saasaan ku imtixaamay qaarkood qaarka kale inay dhahaan waa kuwuu Eebe ku mannaystay oo naga mid ah, miyuusan Eebe ogayn kuwa ku shukriya} .

*Wuxuuna yidhi Eebbe kor ahaaye:-

{ لَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِلْمُؤْمِنِينَ }

{Ee ha utaagin indhahaaga waxaan kugu raaxayney qaybo ka mid ah, hana u murugoon una raarici (jiil) garabkaaga (macaamiladooda) mu'miniinta}

*Wuxuuna yidhi Eebbe kor ahaaye:-

{ وَلَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ زَهْرَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا لِنَفْتِنَهُمْ فِيهِ وَرِزْقُ رَبِّكَ خَيْرٌ وَأَبْقَى }

{ ha u fidin indhahaaga waxaan ku marti galnay labo kamid ah oo ubax u ah nolosha adduun si aan ugu imtixaanno dhexdeeda, rizqiga Eebahaana yaa khayrroon oo hadhid badan}.

*Wuxuu yidhi Eebbe kor ahaaye:-

{ومن شر حاسد إذا حسد}

{Iyo sharka xaasidka ee wax xasda}

***Wuxuuna yidhi Eebbe kor ahaaye:-**

{ وَدَّ كَثِيرٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يَرُدُّوكُمْ مِّنْ بَعْدِ إِيمَانِكُمْ كُفَّارًا حَسَدًا مِّنْ عِنْدِ أَنفُسِهِمْ مِّنْ بَعْدِ مَا
تَبَيَّنَ لَهُمُ الْحَقُّ فَاعْفُوا وَاصْفَحُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ }

{ Wax badan oo ehlu-kitaabka ah waxay jecel yihiin inay idiin celiyaan Gaalo rumayn ka dib, xaasidnimo naftooda intay xaqu u caddaaday, ee iska cafiya oo iska cafiya inta Eebe ka imanayo, Eebe wuxuu ku dhaartay amarkiisa inuu wax walba karo}.

***

#TAFSIIR_KOOBAN_AAYADAHAN.

***Wuxuu yidhi Eebbe weyne:-**

{وَلَا تَتَمَنَّوْا مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهِ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ لِّلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا اكْتَسَبُوا وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِّمَّا
اَكْتَسَبْنَ وَاسْتَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّا اللَّهُ كَانِ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا}النساء آيه 32

Tafsiir kooban oo aayaddan:

***Eebbe wuxu dhahy:-**

{ وَلَا تَتَمَنَّوْا مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهِ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ }

{ha damcina wuxuu Eebe ka fadilay qaarkiin qaar}

Al-Tabari Allaha u naxariistee wuxuu yidhi: “Ha damcina wuxuu Eebbe qaarkiin ku siiyey qaarka kale, darajo wanaag, darajooyin wanaag, midkiinna ha ku qanco wuxuu Eebbe haysto. Loo qaybiyey.”

Eebbe kor ahaaye wuxuu yidhi:

{ لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا اكْتَسَبُوا وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِّمَّا اكْتَسَبْنَ }

{Ragga waxaa u sugnaaday qayb waxay kasbadeen, haweenkana waxay leeyihiin qayb waxay kasbadeen}.

Raggu waxay ku leeyihiin abaal-marin iyo ciqaab Eebbe wixii ay kasbadeen, xumaan iyo samaanba, haweenkuna waxay ku leeyihiin qayb la mid ah.

Eebbe kor ahaaye wuxuu yidhi:-

{وَسْتَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ}

{Ilaahayna Fadligiisa waydii}

Yacni, Alle waydiiso liibaanta iyo kaalmaynta waxa uu raali ka yahay

{إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا}

{Ilaahay wax walba waa og yahay}

Iyagoo og waxa u Wanaagsan Addoomadiisa Wanaagga uu u Qaybiyay, markaasay u Dhaadhiyeen Xaalkii, kuna Qanceen Xukunkiisa.

Eebbe kor ayaaye wuxuu yidhi:-

{وَكَذَلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لِيَقُولُوا أَهَؤُلَاءِ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنْ بَيْنِنَا}

{Sidaana ugu Imtixaanay Qaarkood Qaarka kale si ay u dhahaan dadkan ilaahay baa inagu dhex deeqay}.

Al-Tiiri Allaha u naxariistee wuxuu yiri:

“Yacni waxaan ku imtixaannay dadka qaar xoolo iyo faqri, itaal iyo tabar, sharaf iyo dulli, hanuun iyo baadil, in kuwii Eebbe dhumiyeey oo dariiqii xaqa ka indho-tiray ay yidhaahdaan, ma kuwan baa la yidhi. Eebbaa nooga fadilay hanuun iyo hanuun?, Iyaguna waa faqiir iyo tabar, annaguna waa hodan oo xoog badan, waxayna dheheen saas jeesjees iyo jeesjees”

Eebbe kor ahaaye wuxuu yidhi:-

{لَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ}

(ha ku fidin indhahaaga waxaan ku raaxaysanay labo ka mid ah, hana u murugoon).

Al-Tiiri allaaah ha u naxariistee mar uu tafsiiirayay aayaddan wuxuu yiri:

(Ha ka tagin waxaan ugu arzuqnay dadka hodanka ah, Gaalada iyo Quruxda Adduunyo, gadaashoodana waxaa ah cadaab daran, hana ka

murugoonina waxaad heshay, aakhirona waxaad u sugnaan doontaan.
Wax ka fiican.)

Eebbe kor ahaaye wuxuu yidhi:-

{ وَلَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ زَهْرَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا لِنَفْتِنَهُمْ فِيهِ وَرِزْقُ رَبِّكَ خَيْرٌ
{ وَأَبْقَى }

{ ha u luminin indhahaaga waxaan ku marti galnay labo kamid ah oo ubax u ah nolosha adduun si aan ugu imtixaanno dhexdeeda, rizqiga Eebahaana yaa khayrroon oo hadhid badan}.

Tabari Allaha u naxariistee wuxuu yidhi: “Hana dagin, yacni ha eegin”.

{ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ }

{intaan ka raaxayno labo nooc oo kamid ah}

Yacni uma aanaan yeelin noocyada dadkaas aayaadka Eebahood ka jeedsada.

{ زَهْرَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا }

{Ubaxa Nolosha Adduunyo}

Ku raaxaysashada noloshooda adduun, iyagoo ku raaxaysanaya ubaxeeda Iyo curiskeeda.

{ لِنَفْتِنَهُمْ فِيهِ }

{Waanu ku imtixaanaynaa dhexdeeda}

Aynu ku tijaabinno taas.

{ وَرِزْقُ رَبِّكَ خَيْرٌ وَأَبْقَى }

{ Rizqiga Eebahaa yaa khayrroon oo hadhid badan}.

Rizqiga Eebahaa yaa ka khayroon waxaan ku arzuqnay, kana hadhid badan, illeen waa ka go’.

Eebbe kor ahaye wuxuu yidhi:-

(وَدَّ كَثِيرٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يَرُدُّونَكُمْ مِن بَعْدِ إِيمَانِكُمْ كَفَّارًا حَسَدًا مِّنْ عِنْدِ أَنفُسِهِمْ)

(Ehlu-kitaabka wax badan oo ka mid ah waxay jecel yihiin inay idiin celiyaan gaaladii rumayn ka dib iyagoo xasad naftooda ah).

Ibnu Katheer Allaha u naxariistee wuxuu yidhi: ((Eebbe SWT wuxuu uga digayaa addoomadiisa mu'miniinta ah inay raacaan dariiqa gaalada iyo ahlu-kitaabka, wuxuuna uga warramaa xumaantooda gudaha iyo dibaddaba, iyo waxay xasdaan. Ku darso Mu'miniinta.))

Eebbe kor ahaaye wuxuu yidhi:-

{أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَىٰ مَاءِ اللَّهِ مِنْ فَضْلِهِ}

{Mise waxay dadka kaga xaasidayaan biyaha Eebe siiyey oo fadligiisa ah}.

Ibnu Katheer Allaha u naxariistee wuxuu yiri: (Taas wuxuu ula jeedaa in nebigu (scw) uu ugu xasday wuxuu Eebbe ku mannaystay oo nasab wayn, kana diiday inay rumaystaan. Wuxuuna ku Xaasiday inuu Carab ahaa oo aan ka mid ahayn Bani Israa'iil, taasina waxay ka dhigan tahay inuu Nabiga Caydhiyo.

Xaasidnimo) .

Eebbe kor ahaaye wuxuu yidhi:

{ومن شر حاسد إذا حسد}

{Yaa shar leh markuu xaasidsado}.

Tafsiirkii waxay yiraahdeen: (yacni xumaanta xaasid walba markuu dadka kale ka maseyro)

Al-Shawkani wuxuu yidhi: (macnaha hadduu xaasid yahay waa: hadduu naftiisa ku tuso xaasidnimada macneheedu, xaasidnimaduna ay ku keento xumaanta qofka xasdan).

Cumar bin Cabdul Casiis allaah ha u naxariistee wuxuu yiri:- (ma arag mid dulmi badan oo la mid ah kan la dulmiyay)

U sheeg kuwa xaasidka ah Hadduu ku neefsado, daalimow, sidii isagoo la dulmay .

#DALIIL_SUNADA_AH_OO_LAGU_CANBAAREYNAAYO_XASADKA

Waxaa laga weriyey Abuu Hureyrah, Eebbe haka raalli noqdee: Rasuulkii Ilaahay (scw):

«Ka digtoonaada tuhunka, waayo tuhunku waa ka ugu been abuurka badan ee hadalka, ha noqonina xaasidnimo, ha jaajuusin, ha tartamin, ha is xaasidin, ha is necbana, ha is doonan, oo addoomo Ilaahay ha ahaado. Walaalayaal sida Rabbigiin muslimka ah walaalkii muslimka ahaa idiin amray. Ma dulmiyo, mana hooseeyo, mana quudhsado, cibaadaduna way joogtaa, cibaadaduna way joogtaa, oo laabta ayuu u fiiqay, sida ay u xun tahay in qofku xaqiro walaalkii Muslimka ahaa, Muslimiinta oo dhamina waa xurmo. Muslim, dhiiggiisa, sharaftiisa iyo maalkiisuba waa muqadas.

Al-Mundhiri Allaha u naxariistee wuxuu ku sheegay Al-Targeeb, wuxuuna yiri waxaa wariyey Al-Maalik, Bukhaari iyo Muslim].

*Waxaa wariyey Ibnu Maajah Silsilad saxiix ah oo saxiix ah oo uu ka wariyey Cabdullaahi Binu Cumar Allaha ka raalli noqdee labadoodaba, wuxuuna yiri: Waxaa la yiri: Rasuulkii Allow

Dadka kee baa ugu kheyr badan, wuxuu yiri:

Waa kuwee dadka wanaagsan ama ugu khyr badan ?, wuxuu yiri: (Qof walba oo qalbi jaban oo carrabkiisa daacad ka ah)

Waxay yiraahdeen: Waxaan ku naqaannaa inuu ku runsheego carrabkiisa, laakiin muxuu yahay qalbi qabi jabku?

Wuxuu yidhi: «Ka dhawrsada oo daahir ah, isaga kuma jiro dembi, xad gudub, xumaan iyo xaasidnimo toona» .

*Ibnu Maajah wuxuu ka wariyey abuu al-Zinad, kana wariyey Anas, Ilaahay haka raalli noqdee: in Rasuulku (scw) yidhi;

«Xasadku wuxuu u cunaa camalka wanaagsan sida uu dabku xaabada u cuno, sadaqaduna dembiguu u demiso sida biyuhu dabka u damiyaan, salaadduna waa nuurka mu'minka, soonkuna waa gaashaanka naarta» (waxaa ku jira kuwa daciifka ah).

*Al-Tabaraani waxa laga wariyey inuu ka wariyey Damra bin Thaclubah, Ilaahay haka raalli noqdee, inuu yidhi: Rasuulku (scw) wuxuu yidhi;

«Dadku weli way fiican yihiin mar haddii aanay xaasid ahayn.» [Al-Mundhiri Allaha u naxariistee wuxuu Al-Targheeb ku yiri:- Kuwa wariyey waa aamin.

* Al-Razzaq wuxuu ka wariyey Mucammar bin Ismaaciil bin Umayyah:

«Waxaa jira saddex shay oo aanu qofku ka difaaci karin: isla waynida, shakiga iyo xaasidnimada.»

Waxaa la yiri:- maxaa looga bixi karaa Rasuulkii Allow? Wuxuu yiri:
(Haddaad duusho ha soo noqon, haddaad fakaraysaana ha xaqiijin, haddaad xaasid tahayna ha raadsan).

[Qoraaga Al-Faat ayaa sheegay]

* Waxaa kitaabka (Tusaalaha) ku sugnaaday Abuu Sheekh Al-Asbahaani oo ka wariyey Ataa Cabdullaahi bin Cabbaas, Eebbe haka raalli noqdee labadoodaba: Wuxuu yiri Rasuulku (scw) wuxuu yiri:- “**Runtii dadka barakadu waa xaasid ee ka digtoonaada.**”

***

#MU’MINKU_WUU_JECAL_YAHAY_OO_MA_AHAN_XAASID

*Eebbe kor ahaye wuxuu yidhi:-

{ لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ }

{Masaakiintii laga saaray guryahoodii iyo xoolahoodii iyagoo raalli ka ah Eebe iyo raalli ahaanshihiisa, una gargaari Eebbe iyo Rasuulkiisa, kuwaasu waa kuwa run sheegi}.

{ وَالَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ حَاجَةً مِمَّا أُوتُوا وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ وَمَنْ يُوقِ شَحْنَهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ }

{Kuwii Degay ee Nagaagay ee Rumeeyey Hortood waxay Jecelyihiin kuwa u Hijrooday oon Laabtooda ka helin wax baahi ah waxa la Siiyey oo ka Jeceyl Naftooda, Hadduu Faqri ku jiro. Ruuxii Faqiirnimadiisa laga badbaadiyayna kuwaasu waa kuwa liibaanay}.

Bal u fiirsada (daga dhulka iyo iimaanka), Ansaarna waxa loola jeedaa inay deggan yihiin magaalladii Rasuulka (scw): markaasaa laabtooda loo furay Muslimiintii hijrooday, Quluubtoodu way u cadaatay waxayna bilaabeen inay ka door bidaan Muhaajiriinta naftooda ka hor Xataa haddii

mid laba naagood qabo uu mid ka tago si uu u guursado walaalkiis oo ka mid ah dadka muhaajiriinta ah

Eebbe kor ahaye wuxuu yidhi:-

{وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ وَمَا تَتْلُوا مِنْهُ مِنْ قُرْءَانٍ وَلَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُودًا إِذْ تُفِيضُونَ فِيهِ وَمَا يَعْرُبُ عَنْ رَبِّكَ مِنْ مِثْقَالِ ذَرَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَلَا أَصْغَرَ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرَ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ}

{Wixii Xaala ood ku Sugaan tahay wixii quraana ood akhrin wixii camal ood falaysaan waan idin la joognaana (Ognahay) naarkaad dhex galeysaan, kagama qarsoona Eebahaa waxa u yar dhulka dhexdiisa iyo samada, wixii ka yar iyo wixii ka weyna kitaab cad bay ku sugnayihiin}. Yuunus 61

Waxaa lagu yiri “dhiirrigelin iyo cagajugleyn”: (Maxay u maleeyeen?, ma waxay u maleeyeen inaan laga abaal-marin, taas waxaa ka mid ah digniinta caasiyiinta, xasadkana waxaa ku jira).

Axmad wuxuu ku wariyey silsilad xadiis ah sida ku cad shuruudaha Bukhaari, Muslim iyo Al-Nasaa’i, waxaa ka weriyey Anas, Ilaahay haka raalli noqdee. Wuxuu yiri anagoo la joogna nabiga (scw) markuu yiri: « waxaa soo bixi doona nin ka mid ah ehlu-jannada oo kabhiisa ka laalaada gacanta bidix»

Dabadeed waxaa soo baxay nin sidan oo kale ah, oo salaamay, oo cagta soo fadhiistay, maalintii dambe.

Nabigu naxariis iyo nabad galyo korkiisa ha ahaatee wuxuu yidhi: Sidaas oo kale ayaa waxaa soo baxay nin la mid ah, maalintii saddexaadna sidii ayuu yiri, Rasuulkuna SCW markuu kacay Cabdullaahi Binu Cumar Ilaahay haka raalli noqdee. , wuu la socday, «Waxaa na dhex maray aniga iyo aabbahay sheeko, waxaan ku dhaartay in aanan gelin

Saddex habeen, haddii aad go’aansatid inaad ii keento dhaartayda aawadiis, waad yeeli doontaa» .

Wuxuu yiri: Haa, wuxuu yiri: Cabdullaahi Binu Camr bin Al Caas waxa uu odhan jiray waan la hoyday, mana ka kicin, marka laga reebo in marka uu sariirtiisa ku seexo uu xuso Eebbe kor ahaaye oo uu u tasbiixsado

ilaa uu waagu baryo. Haddaba haddii uu soo maydho wuu wada weyseystaa oo dhammeeyaa salaadda, dabadeed subaxdii isaga oo aan afurin ayuu yidhi, aniguna saddex habeen ayaan la joogay, wax ka badan ma jiro, in aanan ahayn. Maqlo inuu wax uun ku yidhaahdo wanaag mooyee.

Saddexdii maalmood markay dhammaatay oo aan damcay inaan quursado shaqadiisa, ayaan ku idhi: Ma jirin cadho iyo kala tag aniga iyo aabbahay, balse waxaan maqlay Rasuulkii Ilaahay (scw). Wuxuu yidhi: Saddexda fadhi:

«Waxaa soo baxaya nin ehlu-Janno ah» markaasaad soo baxday oo ana rabey in aan kula joogo si aan u arko waxaad samaynayso oo aan kuugu daydo, laakiin ma aanan arkin adiga oo wax badan qabanaya, ee maxaa kaa gaadhay meeshii aad lahayd. Wuxuu yiri nabigu (scw): wuxuu yidhi

«Wax kale ma aha waxa aan arkay » Sidaas darteed waan ka sii jeestay, markaasuu isoo wacay markaan baxay oo uu igu yidhi;

“Wax kale ma aha waxaad aragtey, waxaan ka ahayn inaanan naftayda xumaan ka helin mid ka mid ah muslimiinta, oo aanan ka xasdin wanaagga Eebbe siiyey.”

Wuxuu yidhi, markaasaan ku idhi: Waa tii idiin soo gaadhsiiyay wuxuu Rasuulku (scw) yidhi.

“Ibnu Sacad Al-Maghribi wuxuu yidhi:

Weligaa ha la doodin xaasid-waayo isaga Waxa ka mudan sharaftaada

Si tartiib ah u soco, adoo muujinaya dhawrsanaan – indhahana ku raaxaysanaya sharaftaada

Salaan dadkeeda gaadhsii – dadkana u sheeg darajadaada

Al-Tughray wuxuu yidhi:

Cadowgaaga u ammaan intii aad kari karto, waayo, isagu raxmad buu damci karaa xaqnimada kuwa kharriban

Dadkaaga xaasidka ah intaad awoodo iska ilaali, waayo haddaad isaga la seexato been kuu sheegi maayo.

Malaha cadawgu wuu ku qanco hadduu quruxdaada arko oo uu noqdo mid aan madax-adayg lahayn

Qanacsanaanta xaasidku waa meesha ay ka baxdo nimcada uu u galay Tariq ama Taliid.

Haddaba ku samir kan xaasidka ah cadhadiisa, waayo, dabkiisu wuxuu ku dhex tuuraa cadaab weligeed ah.

Kana magan agala wax walbo oo xasadka ku saabsan

Nicmada Eebihiis ugu nasteexeeya Waxay ka dhalaalisaa cidhiidhiga qalbigiisa xaasidnimo leh

***

#IYO ABAAL MARINTA NOOCA SHAQADA

“Eebbe wuxuu yidhi sw”

{ جزاء وفاقا }

Ilaahay swt wuxuu inoo dhigay shuruucdeena ku sugan koonkan baaxadda wayn, kuwaas oo camalkooda u fuliya mar alla idmo, waxayna ku socdaan amarkii abuurahooda ee wayn, haddaynu muslimiin nahay haddaynu dejinnay xukun ciqaab ah oo camal wanaagsan ah.

Sidoo kale sida laguugu xukumayo ayaa indhahayaga hortooda laguugu xukumayaa inaad joojiso ficilada foosha xun ee nafteena, oo aad samayso waxa anaga faa'iido iyo faa'iido u leh dadka kale. Ku dhaco, muu samayn falka foosha xun, hadduu daalimuhu ku fikiro xataa intaa ka dib, dulmigu wuu joojinayaa dulmiga.

Sidoo kale qofka xaasidka ah haddii uu ku fakaro waxa ka dhalan kara xaasidnimadiisa, fitnadiisa iyo xumaantiisa waxa uu joojinayaa uu ku dhacaya isbadan iyo jacaylka uu u qabo walaalkii muslimka ah waxa uu naftiisa la jecel yahay.

Ibnu Al-Jawzi, Allaha u naxariistee wuxuu yidhi: “Ogowna in abaalgudku sugo xumaan iyo samaan toona.”

Eebbe kor ahaaye wuxuu yidhi:

{ من يعمل سوءا يجز به }

{Qofkii xumaan fala isagaa ajarkiisa laga helayaa}.

Qofka xaasidka ahi naftiisa ayuu colaad iyo xaasidnimo u qabtaa, sidaa awgeed waxa uu dib-u-dhac u sheegaa si uu yoolkiisa u gaadho isagoo cid kale wax u dhimaya.

Eebbe kor ahaye wuxuu yidhi;-

{ ولا يغتب بعضكم بعض }

{Oo isna ma canaanto midba midka kale}

Imaam Axmad Abuu Daawuud wuxuu ka wariyey Sacad bin Zaid, Eebbe haka raalli noqdee:

Silsilad saxiix ah oo sax ah ayuu nabigu yiri:

«Qofkii kor u qaada ribada waxa uu si xaq darro ah u buunbuuninayaa sharafta qofka muslimka ah.»

Sidaa darteed waxaa lagu sheegay xadiiskii Abuu Hureyrah Ilaahay haka raalli noqdee: isagoo leh silsilad xadiis ah oo Nabiga laga soo wariyey:

«Qofkii Cuna Hilibka Walaalkii Adduunyada waxaa loo soo Dhawayn Maalinta Qiyaame, waxaana lagu Dhahaa; Wuxuu cunaa isagoo meyd ah, sidaad u cuntay adigoo nool, wuuna cunaa oo qufacayaa oo qaylinaya» .

Sidoo kale, waxaad arkaysaa qofka xaasidka ah oo xumaantiisa raadsanaya, markaas hadduu u haajiro xaasidnimo ama nacayb uu u qabo mid ka mid ah muslimiinta, waxaa la raadiyaa gefkiisa, abaalkeedana waxaa iska leh xumaanta.

Xadiithka uu Abuu Barza Al-Aslami ka wariyey Allaha ka raalli noqdee waxaa laga wariyey inuu yiri; Nabigu صلى الله عليه وسلم wuxuu yidhi:-

«Umadow kuwa rumeeyey carrabkooda oo aan iimaanka gelin qalbigooda, ha iska celinina muslimiinta, xumaantoodana ha raacina, ruuxii walaalkii xumaantiisa raacana Eebbe wuu raadiyaa xumaantiisa, ruuxii Eebbe xumaantiisa raadiyo. Oo isagay daaha ka qaadi doontaa xataa gudaha gurigiisa» .

Sidaa darteed, markaad cambaarayso, waa lagu xukumi doonaa.

Sidoo kale, waxa aad arkaysaa in qofka xaasidka ahi uu leeyahay dareen qawl ah, waayo waxa aad arkaysaa in aanu ku nabad qabin qolkii uu fadhiyey in uu qofka uu xasdey wax ka sheego mooyaane oo uu ku sifeeyo sifooyin aan shaqo ku lahayn ama laga yaabo in uu ku dhex jiray. Isaga, markaa qofka xaasidka ah ayaa masuul ka ah hadallada foosha xun, qofka xaasidka ahna wuu dayacaa inuu ku dhaco xumaanta camalkiisa.

Maahmaah ayaa lagu yidhi: (Qofkii walaalkii ku caayaa caanaha “Eyga” ma dhiman doono ilaa uu nuugo mooyaane).

Cumar Sharxabeel waxa uu yidhi: «Haddii aan arko nin ri’ nuujinaya oo aan ku qoslo, waxa aan ka baqayaa in aan sidaas oo kale sameeyo» .

Cabdullaahi Binu Mascuud Ilaahay haka raalli noqdee wuxuu yidhi:

«Dhibaatooyinka waxa loo nisbeeyaa hadal: Haddaan Eeyga ku jees jeeso waxaan ka cabsan lahaa inaan Ey isu beddelo» .

Sidaad u cambaaraynayso ayaa lagugu xukumayaa, mid xaasid ah miyuu garanayaa?!

Xaasidnimadu been bay ka abuurtaa waxa qalbigiisa ku jira Qofkii bukoo wuxuu ka been abuuranayaa kuwa xasdan ayagu ay xasdeen Si uu yoolkiisa u gaaro isagoo cafis ka dalbanaya, inkastoo beentu ay ka mid tahay dembiyada waaweyn

Eebbe kor ahaaye wuxuu yidhi:-

{إِنَّمَا يَفْتَرِي الْكُذِبَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ}

{Waxaa uun ah kuwa been abuura kuwa aan rumaynayn aayaadka Eebe}.

Maalik bin Diinaar wuxuu yiri: « Daacadnimada iyo beenta waxay ku halgantaa qalbiga ilaa uu midkood ka saaro kan kale.»

Al-Bayhaqi Allaha u naxariistee wuxuu ka weriyey Caa'isha, Eebbe haka raalli noqdee, inuu Nabiga, Sallaa Allaahu Calayhi Wasallam, yiri:-

«Beentuna waxay horseeddaa Fisqigi, Fisqiguna naarta ayay gashaa, runtiina ninku wuu been sheegaa inta Eebbe agtiisa laga qorayo isagoo beenaale ah» .

Ibnu Diinaar Allaha u naxariistee wuxuu yidhi: «Ma jiro daaci oo aan khudbadiisa la barbar dhigin shaqadiisa, hadduu run sheegona wuu run sheegaa, hadduu beenaale yahayna waxaa bushimaha naar ka qabsanaya. Kuwa wax dhaca, oo mar alla markii la qanco way koraan» oo sidaad wax u xukumaysaan ayaa laydin xukumi doonaa.

Sidoo kale, waxaad arkaysaa qofka xaasidka ah oo kugu canaananaya waxaadan haysan, ama dadka maqaamkii aad ku lahayd hoos u dhigaysa, ama ku quudhsanaya camalkaaga dadka kale, sababtoo ah naftu way xanuunsanaysaa oo waxay ku mashquulsan tahay sheegidda ceebaha, taasina waa uun inuu xumeeyo sawirka. Kuwa xasdan oo tanuna waa xadgudub.

Qofka xaasidka ah ma iloobin in xadgudubkiisa lagu ciqaabi doono ciqaab la mid ah shaqada.

Ilaahay wuxuu yidhi:-

{إِنَّمَا بُعِثْتُكُمْ عَلَىٰ أَنفُسِكُمْ}

{Xadgudubkiinnu waa uun naftiinna}.

Xukunkii wuxuu yiri: «Xadgudbigu waa laan xaasidnimo ah, dadkuna waxay bilaabaan inay jaahilnimo sameeyaan, maxaa yeelay waxay og yihiin in Ilaah degdeg u libin doono kuwa isaga ku xadgudba» .

Hadduu Eebbe damco inuu faafiyo wanaag la illaaway, wuxuu u oggolaan lahaa inuu faafiyo carrab xaasid ah

Dabku haddaanu meel u dhow dabku qabsan, ma uu garan lahayn udgoonka cuudka

Haddaanay ka baqdin cawaaqib xumada ka dhalan lahayd, xaasidku weli wuu barakaysnaan lahaa kii la xasdey

Waxaa la yiri: “Waa wax lala yaabo in dadka xadan ay dayacaan badbaadada jirka.”

Waxaa laga yaabaa in qofka xaasidka ahi uu intaas uga sii gudbo wax ka argagax badan si uu u gaadho hadafkiisa xaasidnimada ah iyo waxa uu hiigsanayo, tani waa aafu sii kordhinaysa fogaanta qalbiga oo ay ka buuxdo arxan darro, waa kuwan tusaalayaal uu ka soo muuqday xaasidnimo, isagoo xambaarsan. Iyada oo ay ku jirto qalbigiisa cadho iyo ciil. In badan oo ka mid ah kuwan ayaa dhacay, laakiin qaar ka mid ah ayaan ka xusi doonaa, tusaale ahaan:

#TANI WAA QISADII IBLIIS KA MASEYREY (XAASIDEY) AADAM “CS”

*Eebbe kor ahaaye wuxuu yidhi:-

{وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَىٰ وَاسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ}

{Xusuuso markaan ku nidhi malaa'igta u sujuuda Adam, wayna sujuudeen Iblis mooyee, wuu diiday wuuna iskibriyey wuxuuna ka mid ahaa gaalada}.

Eebbe kor ahaaye markuu abuuray Adam, nabad gelyo korkiisa ha ahaatee: wuxuu malaa'igta faray inay u sujuudaan Adam, iyagoo sujuudsan, oo aan u sujuudin cibaadada, markaasay malaa'igtu gudatay waajibkii ka saarnaa addeecidda Eebbe kor ahaaye, wayna sujuudeen, Xagga Shaydaanka, wuuse diiday amarkii Eebihiis, wuuna diiday inuu sujuudo kibir iyo xaasidnimo darteed, markaasuu ku yidhi;

{ قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ خَلَقْتَنِي مِنْ نَّارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ }

{Wuxuu yidhi anaa ka khayr badan isaga, waxaad iga abuurtey naar waxaadna ka abuurtay dhoobo}.

Waxa uu waydiiyey Allaha awooda leh ee og sababta uu u sujuuday hadii uu amro, waxa uu xusay Shaydaanka isaga oo ku doodaya in uu ka kheyr badan yahay Adam! Markaasuu Eebbe kor ahaaye ciqaabay, naxariistiisana ka saaray, wuuna lacnaday, naartana wuu u darbay, waxayna ahayd meel xun.

Eebbe kor ahaaye wuxuu yidhi:-

{ قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا مَنَعَكَ أَنْ تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ بِإِيْدِي أَسْتَكْبَرْتَ أَمْ كُنْتَ مِنَ الْعَالِينَ }

{Wuxuu yidhi shaydaanow maxaa kuu diiday inaad u sujuuddo waxaan gacantayda ku abuuray, Ma iska weyn tahay mise kuwa isla weyn baad ka mid tahay} .

{ قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ خَلَقْتَنِي مِنْ نَّارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ }

{Wuxuu yidhi anaa ka khayr badan isaga, waxaad iga abuurtey naar waxaadna ka abuurtay dhoobo}.

{ قَالَ فَأَخْرَجُ مِنْهَا فِتْنًا رَحِيمًا }

{Eebe wuxu tidhi, iiga bax samadeyda waxaad tahay mid la dheereyey}

{ وَإِنَّ عَلَيْكَ لَعْنَتِي إِلَى يَوْمِ الدِّينِ }

{ Lacnad ayaa korkaaga ahaatey ilaa maalinta qiyaamey }

#TANI WAA QISADII WIILASHII AADAM “CS”

[Maxaa buu xaasidku ku sameeyey?]

Eebbe kor ahaaye wuxuu yidhi:-

{ وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ ابْنَىٰ آدَمَ بِالْحَقِّ إِذْ قَرَّبَا قُرْبَانًا فَتُقِفِلَ مِنْ أَحَدِهِمَا وَلَمْ يُتَقَبَلْ مِنَ الْآخَرِ قَالَ لَأَقْتُلَنَّكَ قَالَ إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ }

{Ku akhri korkooda warkii ibnu aadam si xaq ah, markay wax u bixinayaan ood gowracdaan.

Mid ka mid ah waa laga aqbali waayay kan kale, wuxuuna yidhi waan ku dilayaa, wuxuuna yidhi: “Eebe wuxuu ka aqbalaa kuwa dhawrsada mooyee}.

{ لَنْ نَبْسُطَ إِلَيْكَ يَدَنَا لِتَقْتُلَنَا مَا أَنَا بِبَاسِطِ يَدِي إِلَيْكَ لِأَقْتُلَنَّكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ }

{ Haddaad usoo fidiso xagayaga gacantaada inaad I disho anigu kugu fidin maayo gacanta inaan ku dilo anigu waxaan ka cabsan ilaahay ee ah Eebbaha caalmka }

{ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ تَبُوءَ بِإِثْمِي وَإِثْمِكَ فَتَكُونَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ وَذَلِكَ جَزَاءُ الظَّالِمِينَ }

{Waxaadna dooni la noqoto denbigeyga iyo kaagaba ood noqoto naarta ehelkeeda taasina waa abaalka daalimiinta}

{ فَطَوَّعَتْ لَهُ نَفْسُهُ قَتْلَ أَخِيهِ فَقَتَلَهُ فَأَصْبَحَ مِنَ الْخَاسِرِينَ }

{Markaasay naftiisu go’aansatay (uqurxisey) inay disho walaalkiis, markaas buu dilay oo noqday mid khasaaray}.

Al-Suddi wuxuu ka sheegay Abuu Maalik iyo Abuu Al-Saleex bin Cabbaas Allaha ka raalli noqdee, iyo Nas bin Sahabi Allaha ka raalli noqdee, sida uu wariyay Ibnu Kathiir. :

«Adam naxariis iyo nabad galyo korkiisa ha ahaatee waxa uu guursan jiray maxal kasta oo lab ah oo uu u guurin jiray mid kale.

Haabiilna wuxuu damcay inuu guursado Qaabiil walaashii, wuxuuna ka weynaa Haabiil, Qaabiilna walaashiis ayaa ka roon, Qaabiilna wuxuu damcay inuu ka qabto walaalkii, Nabi Adamna calayhi salaatu wa salaam baa amray» .

Inuu u guuriyo, wuuse diiday, markaasuu ku amray inay allabari u bixiyaan, markaasuu Haabiil u bixiyey jirid buuran, wuxuuna ahaa adhigii, Qaabiilna wuxuu bixiyey xidhmo iniin ah oo midhihiisii liitay, markaasaa dab ku shiday. Markaasuu soo degay, oo wuxuu cunay qurbaankii Haabiil, wuuna ka tegey qurbaankii Qaabiil, wuuna cadhooday.

Wuxuu yidhi waan ku dilayaa! Si aanay u guursan walaashay, markaasuu yidhi, “Eebbe wuxuu ka aqbalay kuwa dhawrsada uun.” Markaasuu ku tuuray dhagax madaxiisii isagoo hurda, wuuna ku dhuftay, wuuna ka masayray walaalkiis. Oo dilay.

Bal eega waxa aayadda toddobaad ku sheegtay inuu u dilay ma uusan ka aqbalin gacan-ku-dhiiglaha, ee uu ka aqbalay walaalkii oo uu xaasidsaday, dabadeedna uu u dilay gardarro iyo cadowtinimo.

Haddaba ka digtoonaada xaasidnimada, hana dhayalsan hana ka daalina illeen wuxuu ku bilowdaa wax yar oo wax yar ayuu u korayaa, Ilaahay ayaan ka magan galnay arrintaas.

Tani waa dembigii ugu horreeyay ee Eebbe ku caasiyo dhulka, halkaas oo xaasidnimadu ka jirto Ina Adam walaalkii ilaa uu ka dilo, nimankii xikmad badnaa waxay yiraahdeen: Ruuxii ku qanca nacabka Eebbe kor ahaaye cidna kama cadhaysiiso, ruuxii ku raalli noqdana wax-bixintiisa ma galo xaasidnimo.

Halkan, haddii ibnu Adam uu ku qanco nimcada uu walaalkii u helay, waxne ma dileen

Laakiin markuu qalbigiisii murugooday ayuu cadho iyo xaasidnimo tusay, wuuna dilay, oo dembi iyo ceebayn buu sameeyey.

Waxaa habboon in aan sameyno marka aan ogaanno nicmada dadka kale in aan u jecelnahay waxa aan nafteena la jecelnahay, oo haddii hinaasaha canaanta ah uu naftayada soo galo, waxaan ka magan galnay Ilaahay oo aan ka baryaynaa fadligiisa.

Eebbe kor ahaaye wuxuu yidhi:-

{قَالَ اللَّهُمَّ مَلِكِ الْمَلِكِ تُؤْتِي الْمَلِكَ مِنْ تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمَلِكَ مِمَّنْ تَشَاءُ وَتُعِزُّ مَنْ تَشَاءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ بِيَدِكَ الْخَيْرُ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ }

{ Waxaad dhahdaa, Ilaahow axkaamta xukunka, waxaad siisaa xukunka ruuxii aad doonto, waxaadna ka saartaa xukunka ciddaa doonto, waxaadna xurmaysaa ciddaa doonto, waxaadna dullaystaa ciddaad doonto, gacantaadana waxaa ku jira wanaag, illeen, adaa wax walba ka sarreeya}.Al-cimraan 26

#QISADII XAASIDNIMO EE ILMA YACQUUB, “CS”

[WALAALKOOD YUUSUF “CS”]

“ Eebbe kor ahaaye wuxuu yidhi isagoo ka Hadlaya Nabi Yuusuf wuxuu yidhi”:-

{ إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ }

{ Markuu Yuusuf ku yidhi Aabihiis waan diiday, waxaan arkay kow iyo toban xiddigood iyo Qorraxda iyo Dayaxa, waxaana arkay iyagoo ii sujuudsan }

{ قَالَ يَبْنَى لَا تَقْصُصْ رُؤْيَاكَ عَلَى إِخْوَتِكَ فَيَكِيدُوا لَكَ كَيْدًا إِنَّ الشَّيْطَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوٌّ مُبِينٌ }

{Wuxuu Yidhi Wiilkaygiiyow ha ka Waraabin Riyadaada Walaalaha ooy ku Dhagriin Shaydaanku Dadka waa Col Cad }

Nabi Yuusuf عليه السلام: wuxuu arkay riyadaas isagoo yar, fasisirkeeduna wuxuu dhacay afartan sannadood ka dib, markuu waalidkii iyo walaalihiis ka keenay Masar, markuu Masar boqor ka noqday lacagteedii iyo khasnadeedii, Yuusufna “Cs”

Aabihiis wuxuu faray inuuna ka sheekayn riyadan ooy walaalihiis ka xaasidmin, Qorraxda iyo dayaxuna waa waalidkiis iyo walaalihiis oo ah kow iyo toban xiddigood, wayna u sujuudaan oo u sujuudsan, taasina waa mid isaga ah. Xalaal ku ah sharcigooda.

Markaa waxa ka mid ah sababaha uu Nabi Yacquub u jeclaaday iyo u janjeedhsiga Nabi Yuusuf ee walaalihiis Kaas oo sii huriyay cuqdad walaalihiis, markaasay maqaamkaas ka masayreen

Way u soo dhowaadeen si ay u muujiyaan wejigii aabbahood.

Maxaa xaasidku ku sameeyey?

Waxaa saamaysay cuqdadoodii, markaasay walaalihii isku raaceen in Yuusuf laga reebo nolosha, Eebbe kor ahaaye wuxuu yidhi;

{ إِذْ قَالُوا لَيُوسُفُ وَأَخُوهُ أَحَبُّ إِلَيْنَا مِمَّا نَحْنُ عُصْبَةٌ إِنَّ أَبَانَا لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ }

Markey dhaheen yuusuf iyo walalakiis yaa aabe naga jecelyahay inagoo koox ah, Aabaheen wuxuu ku sugan yahay baahi cad(jacaylkaas)

{ أَقْتُلُوا يُوسُفَ أَوْ اطْرَحُوهُ أَرْضًا يَخْلُ لَكُمْ وَجْهُ أَبِيكُمْ }

{ وَتَكُونُوا مِنْ بَعْدِهِ قَوْمًا صَالِحِينَ }

{ Dila Yuusuf ama dhul ku tuura, aabbihiinna wejigiisa ha idiin kaliyoobee. Isaga dabadiisna waxaad ahaan doontaan dad toosan }.

Eebbe kor ahaaye wuxuu yidhi:-

{ وَجَاءَ وَأَبَاهُمْ عِشَاءً يَبْكُونَ }

{Waxayna u yimaadeen aabahood Habenkaa iyagoo ooynta}

{قَالُوا يَتَّابَانَا إِنَّا ذَهَبْنَا نَسْتَبِقُ وَتَرَكْنَا يُوسُفَ عِنْدَ مَتَاعِنَا فَأَكَلَهُ الذِّئْبُ وَمَا أَنْتَ بِمُؤْمِنٍ لَنَا وَلَوْ كُنَّا صَادِقِينَ }

{Waxayna dhaheen aabow waanu tagney inaan orotonno waxaana ka dhaafney yuusuf alaabtanada agteeda markaasuu yey cunay aduguse nama rumyneysid aanba Run sheegnee }

{ وَجَاهُ وَ عَلَى قَمِيصِهِ بَدْمٍ كَذِبٍ قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْرًا فَصَبْرٌ جَمِيلٌ وَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَى مَا تَصِفُونَ }

{Waxayna la yimaadeen qamiiskii oo dheeg beena leh, wuxuuna yidhi (Yacquub) saas maaha ee naftiinu waxay idiin qurxise arin

(Xaalkeyguse) waa samir fiican Eebana laga kaalmeystaa waxaad tilmaameysaan }

Yuusuf walaalihii ayaa xaasidnimo ku kalliftay inay Yuusuf ceelka ku tuuraan.

Bal u fiirsada inta uu xasadka ku kicinayo nafahaas ilaa uu ka dhigo in ay ku meeraystaan dhagar, dhagar, fadeexad iyo fasaad dhulka... 《Xaasidku waa naar ,balse waxa uu ku jiraa qalbiga Midka xaasidka ah 》

***

#TANI WAA QISADII AY QURAYSH KA MASERTEY “ XASADEY” RASUULKA (SCW)

Markii Eebbe kor ahaaye u soo diray Muxammad, naxariis iyo nabadgalyo Eebbe korkiisa ahaataye, isagoo nebi iyo rasuul u ah dhammaan kuwii miisaanka culus lahaa, Ilaahayna diintaas u soo dejiyey, ayay qureysh diiday oo cadho iyo xaasidnimo u muujisay sababta farriintu u noqonayso. Reer Haashim ma aha annagu, sidaas darteed way diideen inay adeecaan, dagaal bay ku dhufteen, qabiilo ku kiciyeen baaqiisii, way nacasiyeen amarkiisii, wayna shirqooleen.

Waxay u bixiyeen saaxirkii, faaliyaha iyo gabayaagii, xaasidkoodii iyo cadaawadoodiina waa la soo daayay, buunkana ku furay xilliyada, iyagoo leh Muxammad wuxuu kala saaraa walaalkii iyo walaalkii, gabandh iyo aabbihii, iyo nin iyo Xaaskii, Qureysh arrinkaas kumay qancin, balse waxay raadiyeen habab kale oo ay dhagarta iyo iska

celiyaan, iyagoo ku caddeeyey xaasidnimadooda, markaasay u dhiseen Nadhar bin Al-Xarith oo ahaa hoggaamiyihii ay ku dhawaaqeen inay xaasidnimada iska celiyaan, Nadhar bin Al Xarithna wuxuu ahaa.

Waxa uu xidhiidh dhow la lahaa reer Faaris, oo uu ku noolaa Al-Xira, waxna ka bartay mabaadi'dii boqorradii Faaris, cilmigoodii iyo diintoodii, Nebiga SCW ayuu meelaha ka raacay. Ee baaqiisii oo ahaa in uu dadka ugu baaqayo in ay Illahay la midoobaan oo ay ka tagaan waxa ay caabudi jireen ee Alle ka sokow, markaas ayuu Nadhar istaagay oo u digay qureysh oo uu uga sheekeeyay axaadiistii iyo qisooyinkii Faaris, markaas ayuu cutubka Xaasidka ku sheegay.

«Muxammad miyuu igaga wacnaa hadalka iyo aftahanimada, waxa uu akhrin jiray halyayyadii hore.» Arrintu intaas kuma ay joogsan ee waxa ay muujiyeen xumaantooda iyo sunta xaasidnimada iyaga oo dhowr jeer isku dayay in ay dilaan. Meelaha.

Yahuudu kuma yara xaasidayaana Rasuulkeena naxariis iyo nabadgalyo Eebbe korkiisa ahaataye, Eebbe wuxuu ku tilmaamay Yahuudda dhawr meelood oo uu kitaabkiisa ku sheegay, sida markuu yidhi;

وَوَدَّ كَثِيرٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يَرُّونَكُمْ مِّنْ بَعْدِ إِيمَانِكُمْ كُفَّارًا حَسَدًا مِّنْ عِنْدِ أَنفُسِهِمْ مِّنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْحَقُّ {

{(Wax badan oo ehlu-kitaabka ah) waxay jecelyihiin inay idiin celiyaan gaaladii rumayn ka dib, iyagoo xaasidnimo naftooda ah intay xaqu u caddaatay}.

Eebbe kor ahaaye wuu xifdiyey nebigiisa, maqaamkiisana wuu sarraysiiyey, wuxuuna ku mannaystay xuskiisa fir-fircooni hore iyo kuwii dambe, salaadda Eebbe iyo nabad-gelyo korkiisa ha ahaatee.

Ibnu Al-Jawzi Allaha u naxariistee wuxuu yidhi: Haddaad doonayso inaad noolaato ka fogow xaasidnimada, waayo wuxuu arkayaa nimcadaada. Wuxuu yiri: waxaan ogaa in Qaabiil uu xaasidnimo u horseeday inuu dilo, Yuusufna walaalihiis waxay ku iibiyeen qiimo jaban, Abuu Camer oo rahiib ahaa wuxuu ka mid ahaa kuwii caalimka

ahaa ee xigmadda lahaa, C/Ilaahi bin Ubayna wuxuu ka mid ahaa madaxdii, xaasidkoodiina wuxuu ka mid ahaa..

Rasuulku SCW wuu ka saaray.

Munaafaqnimada iyo xaqa oo la iska dhaafo waxaa dadka ku dhacay xaasidnimo, markaasay ka tageen xaqa iyagoo og, Umayyah bin Al-salaad wuu qiray Rasuulka (scw) wuxuuna u tagay inuu rumeeyo. Isaga, markaas ayuu soo noqday oo uu yidhi: “Ma rumaysni rasuul aan Thaqiif ahayn”.

Alle ha u naxariistee wuxuu yidhi;

«Qofka xaasidka ah yuusan ku weydiisan wax ka badan inta uu haysto, waayo wuxuu ku sugan yahay arrin weyn oo socota oo aan raalli ka ahayn in nicmadaada ay meesha ka baxdo mooyee, intaad kordhisana cadaabkiisu waa sii dheeraadaa. Nololna ma jirto, Ehelu Jannuhuna noloshu ma fiicna haddaan xaasidnimada iyo xiqdigaba laga saarin laabta. Hadduusan ka bixin xasadka, xishoodka iyo xaasidnimada, waxaan Ilaahay ka magangalnay mugdiga xaasidnimada, illeen waa cudur ka mid ah kuwa ugu daran, in lagu haleelona waa dhibaataada ugu weyn, wuxuuna keenaa. In uu ku xad-gudbo, qiyaano iyo xumaan , kana fogeeyo ruuxiisa cibaadada» .

***

#XAASIDKA_IYO_AQOON_DOONKA

Waxaa jira farqi u dhexeeya aqoon doonista tartan la mahadiyo, iyo kan aqoonta ku raadsada tartan canaan ah.

Ibnul Qayyim Al-Jawziyyah, Allah ha u naxariistee wuxuu yidhi

«Farqiga u dhexeeya tartanka iyo xaasidnimada _Tartanku waa hindise aad ku gaadhayso kaamilnimo oo aad dadka kale ka aragto, markaas aad kula tartanto isaga ilaa aad ka gaadho ama ka badinayso, waa sharaf naftu leedahay, go'aan sare iyo qadar weyn» .

Eebbe kor ahaaye wuxuu yidhi;-

{ *وَفِي ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ* }

{ *Ee arintaas ha u tartameen tartamayaashu* }

Asalkiisuna waxa uu ka soo jeedaa shay nafsiga ah oo ay naftu ku dhegto codsi iyo rabitaan, markaas labada naf midba kan kale ayuu kula tartamayaa, lagana yaabo in ay ku farxaan haddii ay la wadaagaan, sida saxaabada Rasuulka (scw) isaga iyo nabad gelyo, waxay ahaayeen.

Wanaag bay ku tartamaan, midba midka kale wuxuu ku farxayaa ka qaybgalkiisa, balse, waa la wadaagaa in kasta oo ay ku tartamayaan, waana nooc ka mid ah tartanka.

Ilaahay wuxuu yidhi:

{ *فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ* }

{ *Haddaba ku hormara camal wanaagsan* }

Culumada iyo ardada cilmiga wax ka barata haddii ay dhaqaale, magac iyo sharaf ku damcaan cilmigooda way isku xaasidayaan, sababtaas darteed ayuu Ibnu Taymiyah naxariistii janno ha ka waraabiyeey yidhi;

«Xaasadku waa mid ka mid ah cudurrada nafsaaniga ah, waana cudur caadi ah, sidaas darteed dad yar ayaa ka badbaaday.»

Haddii xaasidnimadu qabsato qofka aqoonta doonka ah, waxa qalbigiisa ku soo kordha jacaylka adduunku, taasina waxa ay kharribtaa camalkiisa, mar kasta oo uu bato oo uu naftiisa dhex galo, dembigu wuu sii weynaadaa, dhibkuna wuu sii weynaadaa, taasina waxa ay kharribtaa waddada. Oo ah raadinta cilmi-doone, Ilaahayna waan ka magan galnay taas.

Haddi qofka cilmi doonka ahi uu si dhab ah u raadiyo waxa qalbigiisu daahir ku noqon lahaa baadigoobkiisa oo waxa uu la gali lahaa tartan la mahadiyo isaga oo aan waxba u dhimin, aflagaadeyn, u rajaynayn in wax xun ku dhaco ama ku farxo wixii dhib ah.

Siday tahay hadda, waxaad arkaysaa dadkan xaasidka ah inay ku farxaan oo ay ku farxaan haddii asaagiis oo ka mid ahaa ardada cilmiga ka mid ahaa uu khalad sameeyo, wuu ku faraxsan yahay waayo asaagii ayaa kula tartamaya hoggaanka raadinta.

Wuxu ku farxay in uu ka habsaamay golaha aqoonta, waxa aad arkaysaa isaga oo u macnaynaya haddii saaxiibkiis arrinka ka cadhaysiiyo ama uu ka xishoodo, isaga oo naftiisu nabdoon tahay.

Sidoo kale, wuxuu jecel yahay inuu arko saaxiibkiis oo la yidhi xanta ama dhaleeceeya oo aanu difaacin.

Haddii asaagii uu hortiisa ku ammaano, wejigiisuna wuu beddelmaa oo wuu neceb yahay ammaanta maqasha.

Hadduu saaxiibkiis ku amro inuu hadlo ama wacdiyo, ama uu waano weydiisto, ama uu yiraahdo xadiis cilmi ah, waxaad arkaysaa inuu shirka ka kaco ama hoos u dhigo.

Maxaa yeelay qofkaan xaasidka ah ayaa u arka mid ka mid ah waxyaabaha ugu dhibka badan, wuxuuna ka hormariyaa asaagii oo uu ka codsadaa in uu sidaas sameeyo isaga oo aan la weydiin.

Dadku hadday isaga golaha ugu hiiliyaan ixtiraam iyo qaddarin darteed

Haddaanad arkin isaga oo muujinaya xishood iyo xiiso la'aan, wuu neceb yahay in faciisa la siiyo qaddarintan oo kale ah dadku.

Waa aafuoyinka ay tahay in qofka aqoon doonka ahi uu ka takhaluso isaga oo naftiisa la halgamaya oo ilaalinaya.

***

#TUSAALOOYINKA XAALADAH HORUMARKA DARYEELKA IYO EEDDA .

Waxay muujinaysaa qaddarinta iyo ixtiraam midba midka kale iyo diidmada xaasidnimada dhexdooda.

Ibnul Qaasim allaah ha u naxariistee wuxuu yiri:

«Waxa aan maqlay Maalik oo xusaya nin arkaya waxa hurdadu ku aragto khaliifadii Abuu Bakar Alle ha xafidee in qiyaamihii dhacay iyo in dadkii la soo ururiyay, waxa uu yidhi;

Waxa aad mooddaa in uu eegayo Cumar Ibnu Al-Khattaab Alle haka raalli noqdee, oo uu dadka ku fidiyay awooddiisii (yacni iyaga) waxa uu yidhi, “Markaas ayaan riyadayda ku idhi maxaa yeelay? Cumar Ibnu Al-Khaddaab ayaad dadka u xaglinaya? Wuxuu yiri: “Waxaa la ii sheegay khilaafada iyo shuhadada, inuusan ka cabsanin eedda qof kasta oo eedaysan Ilaahay dartiis.” »

Ninkii ayaa subixii soo galay, wuxuuna helay Abuu Bakar iyo Cumar oo wada fadhiya, markaasuu u sheegay riyadii, markuu dhameeyay ayuu Cumar ka faa'iidaystay, dabadeedna wuxuu ku yiri: kac, hurdoow!! Markaasay nimankii kaceen, markii uu Abuu Bakar dhintay, Cumarna la wareegay, ayuu u cid diray oo ku yidhi, igu soo celi riyadii aad aragtay, markaas buu yidhi: “Miyaanad igu celin?” Cumar ayaa ku yidhi: Mise maad ka xishoon inaad fadligayga ku sheegtid shirka Abuu Bakar isagoo fadhiya?

Rajada daryeelkan iyo kordhintan ayaa ah in la ilaaliyo ixtiraamka, kala danbeynta , iyo saaxiibtinimada dadka kale, gaar ahaan kuwa darajada.

Al-Xaafiz Ibnu Abii Al-Dunya wuxuu kitaabkiisa (Aamusnaanta iyo Dhawrista Afka) ku yiri Cali bin Al-Xuseen, wuxuuna yiri:

«Waxa aan maqlay Tariq oo leh: Sacad iyo Khaled ayaa wada hadal dhex maray, markaas ayaa nin uu Khaled jeclaaday Alle haka raalli noqdee u tagay Sacad, Ilaahay haka raalli noqdee, oo ku yidhi: Meh! Wixii naga dhexeeya diinteena ma soo gaarin. »

Macnaha “meh” waa in la joojiyo tan.

_Bal u fiirsada siduu Sacad uga hor istaagay inuu Khaled ka hadlo, taasina waxay muujinaysaa qalbi fayow, xataa haddii arrin la isku khilaafay.

Imaam Al-Ajri waxa uu ku sheegay kitaabkiisa (Akhlaaqda Culumada).

«Muxammad bin Al-Xuseen isaga oo tilmaamaya cilmiga iyo baadi-goobka cilmigu waxa uu yidhi: In laga nabad galo kuwa la xidhiidha xumaanta, lagana nabad galo wanaagga asxaabtiisa, oo aan lagula xisaabtamin khaladaadka uu galay. .

Isagu ma faafin dunuubta dadka kale, mana daayo war-is-gaarsiinta, mana daahayo siraha kuwa isaga ka soo horjeeda, xaqla’anna kama aargoosto.

Wuuna cafiyey oo cafiyey.

Runta u hogaansama, beenta ka faana, cadhada cadaadiya, aan isla weynayn, oo aan muran lahayn, oo aan khiyaanayn, aan xaasid ahayn, oo aan caaqil ahayn, oo aan doqon ahayn, oo aan qallafsaneyn, oo aan qallafsaneyn, oo aan qallafsaneyn, oo aan xanta ku dhaqmin , oo aan caytamin, aan habaarin, oo aan habaarin. .

Wuxuu ku daraa Ikhwaanka iyo kuwa u kaalmeeya adeecida Rabbigiis, kana reebaya wuxuu neceb yahay Rabbigiis, naxariista.

Waxa uu addoomadiisa u leeyahay qalbi nadiif ah oo ka maran xasad iyo xiqdi, qalbigiisana waxaa ka buuxa fikrado wanaagsan oo ku

saabsan mu'iniinta, mana jecla inuu ka lumiyo barako addoomadiisa ka mid ah.

Wuxuu yiri Allah ha u naxariistee: Ataa' bin Al-Saa'ib, waxaa laga wariyey Cabdul Raxmaan bin Abii Layla Allaha u naxariistee: Wuxuu yiri:

«Waxaan la kulmay kow iyo labaatan boqol oo saxaabi Nebiga (scw) kamid ah oo ansarta kamid ah, hadii midkood wax la waydiiyo waxa uu jeclaan lahaa in saxaabadiisa uu ku kaaftoomo.

U fiirso, tani waxay tusinaysaa in quluubtu ay ka madax bannaan yihiin xaasidnimada.

Taariikh Nololeedkii Shaqsiyaadka Sharafta leh waxaa ku yiri Imaam Al-Dhahaabi Allaha u naxariistee:

«Muxamed Ibnu Salaam iyo Abuu Xafs Al-Faqiih Allaha u naxariistee waxa ka dhexeeyay kalgacal, walaaltinimo iyo is-barasho, in kasta oo ay caqiidada ku kala duwan yihiin.

Taasina waxay ku tusinaysaa in ruuxii cilmi doona oo faafiya isaga oo weji Alle ka doonaya aan laga xasdin facooda waa ardada aqoonta ,laakin waxa uu la rabaa naftiisa waxa uu jecelyahayna waxa uu naftiisa la rabo.

Al-Salmasy Allah ha u naxariistee wuxuu ku xusay kitaabkiisa (Aqalkii Afarta Imaam) inuu yiri: Shaafici ALLE ha u naxariistee wuxuu yiri:

«Haddaad aragto nin saaxib xadiis ah

Waxaad mooddaa inaan arkay nin ka mid ah saxaabadii Rasuulka (scw) oo Eebbe ku abaal-mariyey wanaag, illeen asalkii bay noo xafideen, fadli bayna nagu yihiin»

Sidaa darteed, waxay quluubtooda ka saareen xaasidnimada iyadoo la mahadinayo asaagii.

Siyaar A'lam al-Nubala' oo uu qoray Al-Dhahabi allaah ha u naxariistee waxa uu sheegay in Imaam Axmad Allaha u naxariistee Al-Shaafici allaah ha u naxariisto.

Waxa uu weydiiyey waxa uu ku wareeray, waxa uu ka maqlay qaar ka mid ah dadkii goobta joogay in laga soo weriyey hebel iyo hebel oo

imaamyadii ka mid ahaa in ay dhayalsadeen arrintii Al-Shaafici, markaa. Imaam Axmad ayaa arrinkaas ogaaday oo yiri:

Ogow Ilaahay naxariistii jano haka waraabiyee, in ninku haddii uu ka mid yahay dadka cilmiga leh, hadduu Eebbe cilmi yar siiyo, asaagiina ay ka reebaan, way ka masayraan oo waxay ku eedaynayaan wax aanu lahayn. , tayadaasina waa dadka aqoonta iyo ardaydeeda.

Ee Al-Shaafici jeclaa oo ku mahdiyey cilmigiisa, dadkaas xaasidiinta ahina waxay damceen inay ka dhiidhiyaan shakhsiyadda Al-Shaafici, Allaha u naxariistee:

Al-Shaafici Allaha u naxariistee wuxuu galay golihii Jalifa, markii uu soo fariistay ayay weydiiyeen su'aalo xasaasi ah oo u dhacay sidan:-

Maxaad ka leedahay nin gurigiisa ku qalay neef adhi ah, dabadeed baahi u baxay oo soo noqday oo reerkiisii ku yidhi "laxda cuna sidii ay ii xaaraantanimaysay" waxa uu reerkiisii ku yidhi. "oo anaguna waa nala mamnuucay?"

Shaafici wuxuu yidhi: Ninku mushrikiin buu ahaa, markaas ayuu adhigii ku gowracay taallo magaceed, wuxuuna ka soo baxay gurigiisii oo uu uga baxay wax ka mid ah baahidii uu qabay, markaas buu Ilaahay ku hanuuniyey diinta Islaamka, wuuna islaamay, markaasay laxdu xaaraan ka noqotay. Isaga, reerkiisiina markii ay ogaadeen soo islaamintiisii, iyaguna way soo islaameen, sidaas darteed adhigu waa ka xaaraan.

#SIDEE BUU QOFKA XAASIDKA AH UGA TAKHLUSAA CUDURKA XAASIDNIMADA 🗨️

Hore waxa aynu si cad ugu baranay aayadaha, xadiithka iyo qisooyinka

"Waxa ka fogaanaya dabeecadda xaasidnimada waa haddii qofka xaasidka ah uu ogaado in marka uu tan sameeyo uu u ekaado Shaydaanka."

Dabeecadiisa waxaa ku jirta in laga argagaxo waxa Shaydaanku rabo, sida fasaadka dadka iyo luminta wixii Eebbe ku manaystay, ruuxii

dabeecaddaas ku suganina wuxuu ka mid yahay askarta Shaydaanka, wuuna ka xaasidsan yahay. Wuxuu diidan yahay xukummada Eebbe, iyo inuu ku sugan yahay werwer, cidhiidhi, cidhiidhi iyo cadaab, hadduu qofka xaasidka ahi taas ogaado iimaankiisa iyo cabsidiisu waxay ku riixayaan inuu ka tago xaasidnimada oo uu ka jeedsado, oo aanu raadsan. Alle ka magan gal.

Sheekh Muxammad Ibnu Axmad Al-Xanbali wuxuu kitaabkiisa ku yiri:

«*Cuntada Wadnaha, Sharaxaada Nidaamka Anshaxa*»

Qofka bini'aadamka ah waxaa shardi uga dhigay inuu jeclaado sarrayntiisa, sidaas darteed ma jecla in qofna uu kaga sareeyo nimcooyinka adduunyada, haddii qof la sarraysiiyona wuu ku adkaanayaa oo wuxuu jeclaan lahaa inuu kor uga qaado. Laga saaro nicmada uuku jiro.

Dhibkeeda xagga diinta, qofka xaasidka ahi wuxuu ka cadhooday xukunka Eebbe kor ahaaye, wuxuuna diiday fadliga addoomadiisa, taasina waxay ceeb ku tahay indhaha iimaanka, waxaana ku filan inuu shaydaanka kala qayb galay. Xaasidka iyo nebiyada kaga duwanaayeen wanaagga ay u jeclaayeen qof kasta.

Dabadeed xaasidnimadu waxay keentaa in la aflagaadeeyo qofka la xasdey oo la doonayo in uu wax yeelo.

***

#HADABA, BUKAANKA XASADKA LA ILDARAN DAWO MA LEEYAHAY!?

Marka qofka xaasidka ah uu garwaaqsado ciqaabta xasadka iyo dhibkiisa Daawadu waa in laga tago dhammaan sababaha xaasidnimada, gudaha iyo dibaddaba, kuwaas oo hore loo sheegay Markaa waa inuu ogaadaa inuu walaalkii ugu hinaasay diintiisa.

Eebbe kor ahaaye wuxuu yidhi:-

{إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ}

{Mu'miniintu waa walaalo ee wanaajiya walaalihiin, Allena ka dhawrsada in laydiin naxariisto}.

Maxay uga masaysataa?

Waxa keliya oo uu iyaga uga hinaasay burburka dunidu da'da yar ee aan wax kale ahayn

Ma wuxuu ka xasday inay maalintii soomaan, oo habeenkii tukan jireen, quraanka akhrinayeen, ka qaybgalka shirarka cilmiga, xuska, salaatu laylka,iyo camalka suuban ee muuqda iyo kuwa qarsoonba, uma arko inuu halkan ka xasday, Alle ha u naxariistee. Qofka muslimka ah oo garanaya qiimahiisa, uga fiirsaday xaaladda adduunku ku sugan yahay iyo sida ay mareyso, dunidana kula noolaaday walaalihiis muslimiinta ah

qalbi furnaan, daacadnimo lakulanka iyo hufnaanta wejiga, jacaylka walaaltinimada iyo iskaashiga xaqa iyo cibaadada.

Al-Asmay wuxuu yidhi:

«Waxaan arkay nin reer baadiye ah oo da'diisu gaadhay boqol iyo labaatan sano, waxaana lagu yidhi: intee noolaa! Wuxuu yidhi: Xaasid baan ka tagay oo iska joogay»

Tani waa waxa uu qofka muslimka ahi la rabo walaalihiis muslimka ah.

Sida uu Caabudigii Xaatem Al-Asam yidhi:

(khalqigan ayaan eegay, midna waan jeclaa, midna waan necbahay, kii aan dadka ku jeclaadayna ima siin, kii aan necbahayna waxba igama qaadin, waxaan is-idhi xaggee ka keentay waxaas. ?

Markaasaan arkay in xaasidnimada la ii dhiibay, markaasaan qalbigayga ka saaray xaasidnimo, dadka oo dhanna waan jeclaaday, wax kastana waan doortay oo maan doonayn.

Sidaa darteed ayuu Rasuulku (scw) u yiri: (Midkiinna ma rumeeyo ilaa uu ka jeclaado walaalkiis waxa uu naftiisa la jecel yahay).

Tixgeli odhaahdiisa: (Wax kasta oo aanan naftayda raalli ka ahayn, anigu kama aan aqbalin iyaga.)

Haddaba, Xaatem waxa u suuragashay fadliga Rabbigiis in uu qalbigiisa ka saaro sababihii xasadka ku keenayay, kuna raaxaysanayay walaalihiis Muslimiinta ah, taasina waxay dhacday markii uu xaasidnimada ka saaray qalbigiisa oo uu dadka jeclaaday oo uu ula dhaqmay si waafaqsan isku xidhka walaaltinimada iyo iimaanka.

Tani ma ku dhacdaa xaqiiqdeena?

Waxa la gaadhaa marka aynu ka magan galno hadhka walaaltinimada islaamka iyo ciyaaranteed, siduu Alle ina faray.

Ilaahay kor ahaaye wuxuu yidhi:

وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا

{ Qabsada xadhiga Eebbe (Islamka) dhamaantiin hana kala tagina, xusana nicmada Eebbe ee korkiina ah, Markaad Col ahaydeen oo isu dumay quluubtiina ood noqoteen Nicmada eebbe darteed walalnimo,}

Walaalnimada Islaamku waxay u baahan tahay akhlaaq wanaagsan iyo la kulanka wanaagsan ee Muslimiinta, maadaama ay tahay xidhid iimaan oo ka fog cabsida Eebbe korreeye, in qofka lagu xidho kooxda xadhigga Eebbe kor ahaaye:

Eebbe kor ahaaye wuxuu yidhi:-

{وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ ءَامَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ}

{Waxay dhaheen kuwii yimid iyo kuwii ka dambeeyey Eebow noo dambi dhaaf annaga iyo walaalaheenna iimaanka naga hor maray, hana yeelin quluubtanada xumaanta kuwa xaqa rumeeyey Eebow adaa Naxariiste ahe. Naxariistada guud}.

Khaalid bin Safwaan allaaah ha u naxariistee wuxuu yiri: (Dadka waxaa ugu daran qofka ka dayaca ikhtiraaciisa, waxaana ugu daran mid dayacan kuwa ka faa'iidaysta).

Cumar Allaha ka raalli noqdee wuxuu yiri:

“Kulanka walaaluhu waa murugada laga daayo, haddii Eebbe ku siiyo jacaylka qofka muslimka ah, ku adkaysta.”

Imaam Al-Shaafici, Allaha u naxariistee wuxuu yiri: (Haddaysan ahaan lahayn asxaabtiisii wanaagsanayd iyo la sheekayntiisa xaqa Eebbe weyne markuu waagu baryo, ma jecleen inaan gurigan ku nagaado).

Ibnu Mascuud Ilaahay haka raalli noqdee wuxuu yidhi; (Ruuxii doonaya in la siiyo darajo sare maalinta qiyaame ha la joogo Eebbe agtiisa).

Cali bin Al-Xuseen Allaha ka raalli noqdee wuxuu nimankii ku yiri: (Miyaa midkiin gacanta u geliyaa gacantiisa ama boorsada walaalkii oo ka qaata wuxuu doono isagoon u fasaxin?!, wuxuu yiri: Miyaydaan walaalo ahayn? ?!)

Sidaas ayay walaalahood ku garanayaan qiimaha walaalahood oo ay ku cabbirayaan walaalnimada dhabta ah ee ay Eebbe u qabaan, sida uu Nebigu (scw) ku macneeyey xadiiskii uu wariyey Imaam Bukhaari, Ilaahay baa yidhi. Naxariista korkiisa ha ahaatee, waxaa laga wariyey Anas, Ilaahay haka raalli noqdee: Rasuulku (scw) wuxuu yidhi, [Eebaha ay naftaydu gacantiisa ku jirto ayaan ku dhaartaye midkiin midna ma

rumayn doono ilaa uu ka aqballo. Wuxuu jecel yahay walaalkii wuxuu naftiisa u jecel yahay].

Taasi waa halbeegga lagu garto walaaltinimada Islaamka, kuwa la mid ah oo aan iimaanka dhammaystirin, Ibnu Xajar allaah ha u naxariistee wuxuu wariyay in Imaam Al-Kirmaani allaah ha u naxariistee uu yiri mar uu sharxayay xadiiskan. :

[Waxa kale oo iimaanka ka mid ah in la naco xumaanta uu naftiisa necbaado, kumana sheegin hadda xadiithka jacaylka wax liddi ku ah, sidaas darteed wuxuu kaga tegay isaga oo ku filan inuu caddeeyo.

Sidaa darteed, kuwii ka horreeyay Alle ha u naxariistee waxay ku beddelan jireen walaaltinimo dhab ah. Imaamkan Muslim Allaha u naxariistee wuxuu Saxiixdiisa noogu sheegay kitaabka Fadliga Saxaabada in Abuu Hureyrah ALLE haka raalli noqdee uu Nabiga (scw) waydiiyey; inuu u duceeyo isaga iyo hooyadiis oo uu ugu duceeyo mu'miniinta jacayl dhab ah, markaas ayuu Rasuulku SCW u istaagay inuu u duceeyo.

﴿ اللهم حبب عبديك هذا وأمه إلى عبادك المؤمنين وحبب إليهم المؤمنين ﴾

Sababtuna waxay tahay, jacaylka Eebbe iyo nacaybka Eebbe waxay ka mid yihiin silsiladaha ugu adag ee diinteenna, iimaankuna ma dhammaystirna marka laga reebo joogitaankan caadifada ah ee u dhexeeya qofka Muslimka ah iyo walaalkii Muslimka ah.

Isaga oo arrintaas u caddaynayana Eebbe kor ahaaye wuxuu yidhi:

{ إنما المؤمنون إخوة }

{Mu'miniintu waa walaalo uun}.

Waxa ku sugnaaday xadiiskii uu wariyay Imaam Al-Bukhaari Alle ha u naxariistee:

﴿Jannada ma galaysaan intaad ka rumaysaan, mana rumayn doontaan ilaa aad isjeclaataan, miyaanan idinku hanuunin wax haddaad falaysaan aad isjeclaataan? Nabada idinku dhex faafi﴾ .

Waa xaq xidhiidhka walaaltinimo ee adag ee Islaamku ku baaqayo, in qofka muslimka ahi uu guto waajibka ka saaran walaalihiisa muslimka ah oo ah in uu iska kaashado wanaag, cibaado, dulqaad, naxariis, ixtiraam, deeqsinimo, wanaag, deeqsinimo, iyo xaqnimo.

Xidhiidhka, is-yaqaanka, khushuucda, xishoodka, is-xakamaynta, dhawrista carrabka, debecsanaanta, rabitaankooda waxa u roon, ka fogaanshaha dhibta iyaga sida xaasidnimada, sumcad-dilista, dhibka, dembiga, darxumada, darxumada, khiyaanada, cadaalad-darrada. , khalad, isla weyni, isla weyni, ceebaha oo la soo bandhigo, iyo afka oo loo adeegsado xanta, xanta, iyo wax kasta oo dhib u geysta walaalaha dhexdooda.

Xadiiskii Nabiga (scw):

(Mu'minku waa la yaqaan oo waa la yaqaan, khayrna kuma jiro kii aan aqoon iyo aqoon toona lahayn).

Dadka nafta daahirka ah iyo quluubta daahirka ah waxay jecel yihiin wanaagga walaalahooda muslimka ah.

Waxayna ku raaxaystaan walaaltinimada, waxayna u haystaan inay tahay cibaado ay Eebbe ugu dhawaanayaan, kuwa quluubtooda la dulmay oo xaasidnimo iyo xaasidnimo nacabnimo kharribeen.

Illeen ma fiiriyaan qofka mu'minka ah in uu waajib ku ahaado mooyee, waxayna dooni xumaan, waxayna ku farxaan xaalkooda xun.

Way ku faraxsan yihiin inay raacaan guul-darrooyinka asaagooda, taasina waa dardaaran jireed oo keliya oo aan jeclayn dadka kale waxay jecel yihiin naftooda, sidaa darteed waxay maleegayaan, shirqoolaan, khiyaaneeyaan kuwa kartida leh.

Muxuuse galay? Marka laga reebo in Eebbe ku mannaystay nimcooyinkiisa qayb ka mid ah, oo uu ku gaadhay sarrayn iyo ka horrayn, wuxuuna noqday xudunta u fiirsashada, si uu ugu dulqaato cudurka xaasidnimada naceybka ah ee naftiisu ay ka muuqato xaasidnimo.

#XASADKA_ISHIISA.

Ilaahay SWT wuxuu uga sheekeeyay qiso Yacquub ku saabsan qisadii Yuusuf, nabadgelyo korkiisa ha ahaatee

{ وَقَالَ يَبْنَى لَا تَدْخُلُوا مِنْ بَابٍ وَاحِدٍ وَادْخُلُوا مِنْ أَبْوَابٍ مُتَفَرِّقَةٍ }

{ Oo wuxuu yidhi, Wiilkaygiiyow, irrid qudha ha ka gelin, irrido kala duwanse ka soo gala}.

Eebbe kor ahaaye wuxuu yidhi:-

{ وَإِنْ يَكَادُ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُزْلِفُونَكَ بِأَبْصَارِهِمْ لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ وَيَقُولُونَ إِنَّهُ لَمَجْنُونٌ }

{Waxay u dhaw yihiin kuwa gaaloobey daymada inay kugu lagdaan markey maqlaan Qur'aanka waxayna dhihi waa waalan yahay (Nabigu) } .

Nabigu (scw) wuxuu yidhi.

“Isha runta ah, xitaa haddii ay jiraan wax ka horreeya qaddarkeeda, isha ayaa ka horraysa, haddii aad iska dhaqdo, iska dhaq.”

Waxaa wariyey Muslim Allaha u naxariistee, Ibnu Cabbaas Allaha ka raalli noqdee labadoodaba.

Macnaha hadalkiisa: (Waad dhaqday iska dhaq) macneheedu waxa weeye, haddii isha xaasidnimo midkiin ka soo baxdo, waxaa la farayaa inuu dhaqo, si qofka xaasidka ah uu u qaato biyo markuu dhaqo si uu ugu dhaqo.

Xadiiskuna wuxuu ku sugnaaday: {Ishu waa run ilaa uu geelu galo qaddarka ninka qabriga}.

Waxaa lagu heshiiyey ansaxnimadiisa.

Al-Bazzar allaah ha u naxariistee wuxuu ka wariyey Jaabir Binu C/laahi, Ilaahay haka raalli noqdee, inuu Rasuulku (scw) yidhi:

[Ummaddayda badankoodu waxay dhiman doonaan kitaabka Eebbe ka dib, amarkiisa iyo xukunkiisa nafta.]

Maalik wuxuu ka wariyey Muxammad bin Abii Umamah bin Sahal bin Xaniif:

«Waxa uu maqlay aabbihii oo leh: Sahal bin Xunaif waxa uu ku qubaystay weel (biyo ka yimid Madiina) oo uu ka saaray finan ka

taagnayd, markaasuu Camer bin Rabiica eegay, waxa uu yidhi: Sahal waxa uu ahaa nin cad oo maqaarkiisu wanaagsan yahay. Wuxuu yidhi, markaasuu yidhi: Camer bin Rabiica.

[Weligay ma arag maqaarka bikrada maanta oo kale]

Sahal meeshiisii ayuu ku bukooday, xanuunkiina waa ka sii batay, markaas buu Rasuulka SCW u yimid oo u sheegay in uu Sahal bukooday oo uusan ku wanaagsanayn Rasuulkii Allow, markaas ayuu Rasuulku SCW yiri. Naxariis iyo nabad gelyo korkiisa ha ahaatee, wuxuu u yimid, Sahalna wuxuu uga warramay wixii ku dhacay Camer, markaas ayuu Rasuulku SCW yiri:

«Maxaa midkiin u dilaya walaalkii, ducadiina mooyee Isha runta ah ayaa loo qurxiyaa» .

Halkaa waxaynu ka garan karnaa in xaasidnimada indhuhu tahay xaqiiqo cad, sida uu Eebbe kor ahaaye ku sheegay qur'aanka kariimka ah oo ay ku jirto naf aan Alle ka cabsanayn..

Mawduuca kale wuxuu yidhi: “Ishu waa laba si, isha dadka iyo isha cirfiidka.”

Taas macneheedu waxa weeye in jinnigu ku asiibay xanuunkan si la mid ah dadka oo kale.

Al-Khattaabi allaah ha u naxariistee wuxuu yiri: (Indhaha jinnigu waxay ka badan yihiin inay galaan ilkaha), iyadoo taas laga duulayo ayaa laga fahmayaa in isha xumaantu ay ka iman karto insiga ama Jinka, labaduba waa shar oo ay waajib tahay in Eebbe laga magan galo, xaasidnimada isha xumaantuna waxay ka timaadaa naf xun oo aan loo baran inay samayso. Wanaag, laakiin wuu baxsaday oo xumaan buu bartay.

Ibnul Qayyim allaah ha u naxariistee wuxuu yiri isha qofka ka soo baxda:

(Falaarta waxay ka soo baxdaa nafta qofka xaasidka ah iyo kan ku habaaraya xaasidka iyo kaaliyaha, marna garaaca marna waaya, haddaad la kulanto isagoo jirkiisa uu furanyahay oo aan ilaalin way saamaynaysaa, haddaad la kulanto isagoo digtoon , xidhashada hub aan meelna ka baxsan lahayn, fallaadhihiisu saamayn maayaan isaga.)

Waxaas iyo waxa ii muuqda, waxa loola jeedaa in uu ku xoojiyey xuska sharciga ah iyo xoogga iimaankiisa, xaaladdaasina waxba uma dhimayso, xataa haddii uu daciifo oo uu tabar-daran yahay, waxa saamayn ku yeeshay iimaankiisa iyo xusuustiisa.

Lacnadku waxay ku timaadaa idanka Eebbe, sababtoo ah la-taahirta uu habaaruhu u bogo waxay dadka kale haystaan, inkaartana waxay raacdaa amaantaas naf xun oo dabkeeda toosisa isagoo eegaya isha, waxaana u kaalmaynaysa xoog shaydaan oo qarsoon. Taas oo fulinaysa ujeedadaas.

Markaa waxaan ishaas ku matalay muuqaal sumaysan oo naftii habaarkii sida falaar afaysan uga soo baxaysa, shaydaankuna wuu dafi jiray oo ku dhex mudayaa kan inkaarta qaba, marna madaxa ayay ka garaacdaa, marna caloosha, cagta ayay ka garaacdaa. , gacan, annaguna taas ayaanu nahay, sidaas darteed qofka inkaarta qaba waxaa saameeya idamkii Eebbe, waxaana laga yaabaa inuu buko ama dhinto.

Haddaba, qofkii arrinkaas la kulma Eebbe dambi dhaaf ha waydiisto, xuso, ammaano, carrabkiisana ka magan galo.

Hana dhaho ﴿ **ماشاء الله تبارك الله** ﴾

Marka uu arko waxa uu dadka kale ka jecel yahay, Nabigu (scw) waxa uu yidhi: (Midkiin haddii uu arko waxa uu naftiisa ama lacagtiisa ka helayo ha u duceeyo. Waa, waayo, isha sharku waa qumman tahay. Waxaa wariyay ibnu al-sunni allaah ha u naxariistee:

Si kale haddii loo dhigo, waxay leedahay: “(Ruuxii jecel wuxuu jecel yahay, ha u duceeyo duco.)”

Midkiin muxuu walaalkiis u dilayaa, hadduu arko wax uu jecel yahay, ha barakoobi doono.

Qofka muslimka ah hadduu arko wax uu naftiisa ama dadka kale ka jecel yahay waa inuu Eebbe ammaano oo uu ku mahadiyaa oo uu yidhaa:

[ماشاء الله لا قوة إلا بالله

oo uu Eebbe ka baqo hunguriga iyo muuqa dadka ee aan xakamaynayn.

Qofka caqliga lihi waa kan iska indha tira in Eebbe u nicmeeyo cidduu doono, iyo in Eebbe addoomadiisa u qaybiyey wax-soo-saarkooda, markaas uu ku qanco wuxuu Eebbe u qaybiyey, markaas naftu ku xasisho.

***

**WAAN AKHRIYAY **

Islaam waxa ay caan ku ahayd indho xaasidnimo, markaas waxa u yimid nin baayacmushtar ah oo ku yidhi;

Waxaa maanta soo socda baayac-mushtar iyo raxan raxan baayacmushtar iyo badeecooyin ku raran, markaa waxaan rabaa in aad waddada dhinaceeda igala baxdo, marka uu safarkii meel fog ka soo dhawaado ayuu ku yidhi: Bal eeg, waxay ku tidhi: Ma ka arki kartaa meel fog, markaasay intay indhaha kaga dhufatay, , waxaad mooddaa

inuu eeday, markaasay tidhi: way tagtayba Ilaahay baan ka magan galnay.

Yacnii inay isheeda kulushahy marka ay egtey isaga waaba Beeley subxaanallaah.

Al-xamwi, oo ah mu'allifka "Miraha Risqiga" Alle ha u naxariistee wuxuu yiri:

Abuu C/Ilaahi Al-Banaaji waa kii ka jawaabay baaqii loo soo jeediyay, isaga oo safarkiisa ku jira ama xaaji ama fuushan awrta, waxaa jidka ku jiray gargaare dhif iyo naadir ah in uu fiiriyo shay isaga oo aan baabi'in oo ridin. Waa. Geelu wuxuu ahaa mid raaxaysi ah, markaas ayaa lagu yidhi:

Ceebta ka ilaali, markaas buu Abuu Cabdullaahi yiri: Hashayda waddo uma hayo, ee u sheeg canaanta hadalka uu yiri, markaas buu Abuu Cabdullaahi ka maqnaa, markaasuu u yimi safarkiisii, wuuna taageeray hashiisii, hase ahaatee. Hashiisii way dhibtay oo way kala daatay, markaas buu Anu Cabdullaahi yimid oo loo sheegay, waxaana lagu yidhi:

Wuxu eegay awrkaagii oo ay aragtay in uu dhibsanayo, markaas ayuu ku yidhi: i tus kii aan waxba haysan, markaasuu u tilmaamay, markaas buu ku yidhi;

"Magaca Eebbe, ninkii baroorta ishiisu isagay ku soo noqotay."

Markaasuu akhriyey

فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرَى مِنْ فُطُورٍ * ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنْقَلِبْ إِلَيْكَ الْبَصَرُ خَاسِنًا وَهُوَ
حَسِيرٌ

Ishii waybaxde dhibka badneed hashiina waa is istagtey iyado la moodo inaysan waxba ka qaldaneyn.

#SIDEE QOFKU UGA FOGAAN KARTAA XAASIDNIMADA ISHA !?

Illahay ka magangalkiisa, isku-keeniddiisa, aqoontiisa iyo sifooyinkiisa, isaga oo talo saaran. Bukhaari iyo Muslim allaah ha u naxariisto waxay ka wariyey Caa'isha Ilaahay haka raalli noqdee, waxayna tidhi;

Rasuulku (scw) markuu seexdo wuxuu isku geyn jiray calaacasha, ka dibna wuu afuufi jiray oo ku dul akhrin jiray. {Al-Ikhlaas, Al-Falaq, Al-Nas} kadibna inta uu awoodo ayuu ku masaxay jidhkiisa, isaga oo ka bilaabaya madaxiisa, wejiga iyo qaybta hore ee jidhkiisa, saddex jeer ayuu sidaas samaynjirey.

Imaam Axmad iyo Al-Nasaa'i oo ahaa Cuqba adeerkii ayaa yiri: {Nabigu (scw) wuxuu yidhi: Cuqbow miyaanan ku baraynin labada suuradood ee ugu khayrka badan oo aad akhrido, Al-Falaq iyo Al-Naas?.

Cuqbaw akhri mar kasta oo aad seexanayso oo soo toosto Qofka tuugsada waxa uu weyddiisto, hana ka magan gelin qof magangelyo u doona wax la mid ah”.

Bukhaari Allaha u naxariistee wuxuu ka wariyey Ibnu Cabbaas, Eebbe haka raalli noqdee, wuxuuna yidhi:

Rasuulku (scw) waxa uu ka magan gali jiray Al-Xasan iyo Al-Xuseen oo uu odhan jiray.

﴿ أَعِيذُكُمْ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّةِ مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ وَهَامَّةٍ وَكُلِّ عَيْنٍ لِأُمَّةٍ ﴾

Wuxuu yidhi: Sidan buu Nabi Ibraahiim uga magan geli jiray Isxaaq iyo Ismaaciil, nabadgelyo korkooda ha ahaato.

Qofka Muslimka ah waa inuu Ilaahay ka magan galo marar badan mar kasta Habeenkii, maalintii, subaxii iyo galabtii, iyo waliba akhrinta aayaadka al-kursi iyo faatixada kitaabka.

Al-Dailami waxa uu ka wariyey Cimraan Al-Xusayn Alle haka raalli noqdee, in Nabigu yidhi Scw;

[Fatixatal Kitaab iyo Aayada Al-Kursi laguma akhriyo Ciidda Guri dhexdiisa, si ay maalintaas ugu haleelaan Isha Insiga iyo Jinnigu].

(تحصنت بالله الذي لا إله إلا هو إلهي و

إله كل شيء واعتصمت بربي و رب

كل شيء وتوكلت على الحي الذي لا

يموت واستدفعت الشر بلا حول ولا

قوة إلا بالله حسبي الله ونعم الوكيل

حسبي الرب من العباد حسبي الخالق
من المخلوق حسبي الرازق من المرزوق
حسبي الذي بيده ملكوت كل شيء
وهو يجير ولا يجار عليه حسبي الله
وكفى سمع الله لمن دعا ليس وراء
الله مرمى حسبي الله لا إله إلا هو عليه
توكلت وهو رب العرش العظيم.)

Sidaas ayuu qofka muslimka ahi isaga ilaalin karaa indhihii bani-aadmiga iyo nafta jinniga.

Haddii hinaasaha isha uu dhaco, daawadu waa sida soo socota:

Haddaynu garanno cidda isha xun (xaasidka) leh, arrintu waxay u baahan tahay in Eebbe kor ahaaye laga fikiro oo la talo saaro, ka dibna la arko kii canaanay camalkiisa ilaa uu ka soo maydho, sida xadiisku ku sugan yahay. Ee Muxammad bin Abii Umamah bin Sahal bin Xaniif oo uu la socday Al-kharar, markaasuu ka siibay maradii uu xidhnaa isagoo uu Caamir bin Rabiica eegayay, wuxuuna yidhi: Sahal wuxuu ahaa nin cad oo maqaar ah iyo Camer bin Rabiica. Wuxuu ku yidhi: “Weligay harag bikrad maanta oo kale ma arag.”

Wuxuu yidhi: markaasay tabaryaradii kaa fududaatay oo aad u darnayd, markaas buu u yimid Rasuulka (scw). Markaasaa waxaa laga weriyey in Sahal uu bukooday, Rasuulkuna (scw) wuxuu yidhi;

«Maxaa midkiin walaalkii u dili karaa in aan barakeeyo mooyee, Isha xunna waa xaq qofka lagana maydho.

Dadka qaar waxa ay sameeyaan sida inkaarta raadkiisa oo ay qaataan hoyga uu bixiyo ama ay cunaan cuntadii ka soo hadha isaga iyo wixii la mid ah, markaas anigu ma sameeyo.

Waxaa la mid ah waxa dadka qaarkiis ay ku laadlaadiyaan dahabka, macaash, dunta, kabaha, yeeyda iyo hargaha dawacada iyo wixii la mid ah si ay isha xumaanta uga celiyaan oo ay isaga ilaaliyaan, noocaan waxaa loo arkaa shirki.

Haddii qofka isha ka xanuunsado oo aan la garanayn cidda keentay, habka lagu daweynayo waa in Eebbe la baryo.

Ka dib ruqyada sharciga ah, oo ah in lagu akhriyo Suuratul Faatixa, Aaya Al-Kursi, Al-Falaq, Al-Nas, oo ay weheliso sanko, oo loogu duceeyo inuu bogsiiyo, waxaa laga wariyey Rasuulka (scw) oo ay ka mid yihiin:

﴿أَعِيذُكَ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّةِ مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ وَهَامَّةٍ وَمِنْ كُلِّ عَيْنٍ الْإِمَّةِ﴾

Waxaan nahay kuwa kor ku xusan.

#SOO_KOOBIDA_BUUGA

- 1: Xaasidku waa cudur bulsho oo laga digay.**
- 2: Xaasidku waa dab ka guba dadkii lahaa.**
- 3: Xasadku waxa uu dilaa tartanka xaq ah**
- 4: Xaasidnimadu waxay keentaa qadhaadh iyo Xifaaltan .**
- 5: Xaasidku waxa uu bulshada ku beeraa cuqdad.**

- 6:** *Xaasidnimadu waa dharka qofka aan akhlaaqda lahayn.*
- 7:** *Xaasidnimadu waa mid ka mid ah hubka Shaydaanka Kooxda colaadeed.*
- 8:** *Xaasidnimadu waa mid aan la jaan qaadi karin ruuxa dulqaadka leh ee muslimiinta dhexdooda ah.*
- 9:** *Xaasidku waxa uu qalbigiisa ku beeraa qudhunka iyo anshax xumada naftiisa.*
- 10:** *Xaasidku waxa uu cunaa camalka wanaagsan sida uu dabku xaabada u cuno.*
- 11:** *Xaasidnimadu waxay u dhaadhacdaa qofkii lahaa nacayb iyo been.*
- 12:** *Xaasidku waa sawirka qalafsanaanta qalbiga iyo ceebta nafta.*
- 13:** *Xaasidku waa sun afkiisa ku jirta oo dadka kale dhibaysa.*
- 14:** *Xasadku wuxuu fidiyaa kalsooni darada muslimiinta dhexdooda.*
- 15:** *Xaasidku waxa uu ku beeraa kala fogaanshiyaha quluubta.*
- 16:** *Xaasidnimadu waa iimaan la'aan iyo iin quluubta ku dhacda.*
- 17:** *Xasadku waxa uu ku dhiirigeliyaa qofka iska leh in uu il-baxo, xanto, oo uu aflagadeeyo*
{زويل لكل همزة لمز}
- 18:** *Xaasidnimadu waa calaamad muujinaysa xishood la'aan (xishoodkuna waa qayb ka mid ah iimaanka).*
- 19:** *Xaasidnimadu waa farta muuqalka sumaysan iyo nafta qallafsan.*
- 20:** *Xaasidku waxa uu beeraa dembi iyo kala fogaansho.*
- 21:** *Xaasidnimadu waa dambiyada waaweyn iyo xumaanta.*
- 22:** *Xaasidnimadu waa mid ka mid ah siyaabaha ummad lagu dumiyo.*
- 23:** *Wuxuu beeraa habka khilaafku u socdo, waxaana lagu sheegay xadiiskii (Kuwii idinka horeeyay way khilaafeen oo halaagsameen).*
- 24:** *Xaasidku waxa uu caawiyaa abuurista eedayn iyo xaqiijin la'aan.*
- 25:** *Xaasidku waxa uu beeraa cadaawad, waxa uu fidiyaa cadaalad daro, waxana uu burburiyaa daacadnimada iyo eed la'aanta qalbiga qofka leh.*

26: Qofka xaasidka ahi wuu neceb yahay kuwa Ilaahay jecel, kuwa Ilaahay necebna wuu jecel yahay.

27: Xaasidku waxa uu jabiyaa (gooyaa) xidhiidhka kalgacalka iyo jacaylka ka dhexeeya muslimiinta.

28: Xaasidnimo ayaa iska leh Waxa uu col ku yahay asaagiis.

29: Xaasidku waxa uu u horseedaa qofka iska leh in uu keli ku noqdo oo uu cid kale u cadhoodo.

30: Xaasidku waxa uu keenaa in qofka iska leh uu xumaan ku sameeyo qofka uu xasdey.

31: Xasadka iyo iimanka ma kulmaan.

32: Qofka xaasidka ah waxaa u bannaan inuu Eebbe ka magan galo sharkiisa, wuxuuna yidhi;

{ومن شر حاسد إذا حسد}.

***

#GABAGABO

Alxamdulillah in nimcadiisu xaq tahay.

Naxariis iyo nabadgalyo korkiisa ha ahaato Shaabadda Nabiyada iyo Rususha, ee ku baaqaya bishaarada,

Waxaan ku soo gabagabeynayaa kitaabkan Ifraari wax kasta oo ku run ah oo ku jira waa gargaar iyo liibaan Eebbe, wixii ka hor yimaadana waa gefafkayga, dambi-dhaafna Eebbe ayaan ka baryayaa oo aan u toobad keenayaa..

DUCADA

Ilaahow quluubtayada ku raalli geli xuska haybadaada, kana fogow waxa ay ku seexdeen indhaha kuwa halmaansan.

Ilaahow waxaan kaa baryaynaa Raalli ahaanshaha nolosha geerida ka dib, iyo wanaaga aad ku eegayso wejigaaga sharafta leh, iyo hilowgaaga la kulanka, waxaanu kaa magan galnay sharka xaasidiinta

Waa qore Sheikh Caydarous muxumad oo idin weydisanayo ducadiina qurxoon.

Nuxurka

2:.....Duco.

5:.....hordhaca

7:.....Qeexida xaasidnimada

9:.....Sidee u dhacdaa xaasidnimo?!

11:.....Sababaha iyo muujinta xaasidnimada.

16:.....Aafada xasadka.

16:.....Aafada koowaad: fasaadka addeecidda iyo camalka suuban.

17:...Aafada labaad: Hoggaaminta ficilkii hore iyo waxyeelaynta dadka kale.

18:.....Aafada saddexaad: daal iyo qalbi jab.

18:.....Aafada afraad: Diidmada amarka Ilaahay.

20:.....Dhaawacyada shanaad iyo lixaad:

Hoos-u-dhac ku yimaadda meeqaamkiisa, nacaybkiisa, iyo nacaybka uu abuurka isaga.

20:.....Aafada toddobaad: waayid iyo khiyaamo.

21:.....Aafada siddeedaad: indho la'aanta Qalbiga.

22:.....Aafada sagaalaad: gelitaanka cadaabta.

23:.....Shuhadada xasadka xun.

25:.....Tafsiir kooban oo aayadahan ah.

28:.....Daliil sunnada ah oo lagu cambaareynayo xaasidnimada.

30:.....Mu'minku wuu jecel yahay ee ma jecla kuwa xaasidka ah.

34:.....Aargoosiga nooca shaqada.

40:.....Waa qisadii ibnu Aadam calayhi salaam.

40:.....Maxaa xaasidku ku sameeyey?.

42:.....Qisadii xaasidnimo ee ilma Yacquub, nabadi korkiisa ha ahaato.

42:.....Walaalkood Yuusuf nabadgalyo korkiisa ha ahaatee.

44:.....Tani waa qisadii ay Qureysh ka masayrtay Rasuulka (scw).

45:.....Xaasidka iyo aqoon doonka.

48:.....Tusaalooyinka mawqifyada kuwii ka horeeyey ee daryeelka iyo cabashada.

53:.....Sidee buu qofka xaasidka ah uga takhalusaa cudurka xaasidnimada?.

54:.....Bukaanka xasadka la ildaran dawo ma leeyahay?.

60:.....Isha-xasadka.

64:..... Akhrin.

66:.....Sidee qofku uga fogaan karaa xaasidnimada isha?.

69:.....Soo koobida buuggan.

71:.....Gabagabo.

71:.....Ducada.

72:.....Nuxurka.

#NAFTAADA_DABIIB

#SHEIKH CAYDAROUS MUXUMAD.